Государственная библиотека СССР им. В. И. Ленина

ССКП XXII съезда-дика совгIаташ!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО ЕВЕТ

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лаккехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

АРАДУВЛ 1923-ча шера денз

№ 59 (2580) | КIиранди, 23 июль, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

ЧIОАГIДЕ ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ДОТТАГIАЛ

Вай мехкарча халкъашта юкъера доттагIали вошал тIехьа цар вIаши гIулакхаш леладари —Советски Іаьдал, Коммунистически парте ленински къамий политика котъяларца хьахинна да. Из я советски паччахьалкхе низ болаш хилара йохаргйоаца лард, хIанз шерра коммунизм хьалъеш доахкача хана вай йоахача коталоний лоархIамегIа йола кIийле.

Дуккхаза хьалхадаьхад вай паччахьалкхеи партеи вIашагIъеллача Владимир Ильич Ленина бIарг санна лора а де масса оагIорахьара чIоагI а де советски халкъашта юкъера доттагIал, бартцхьоагIо, вошал тIехь вIаши гIулакхаш леладар, яхаш.

Кавказе дахача къамашта цIакхха а йицлургьяц Советски Іаьдал эттача хьалхарча деношка денз В. И. Ленина шозй еш хинна йоаккхо. Ший хьаькъалерча хьехамашца социализм хьалъе дIаболабала новкъостал даьд цо Кавказерча коммунисташта.

Вай мехка социализм хьалъярца Іалаьмате чIоагIа хувцаденнад Даьхен сибат. Из бIаргаго йиш я сиха дегIайоагIача вай экономикага, хIаьта иштта хIара ди тIехьагIа тоалуш, латтача социализма материальнии духовнии хьалашка хьежача. Соахка къахьегамхой вахара хьал тоадалар тойташ бола лоархIамера хьокхам—СССР къамий доход 1913 шера хиннача юхе 23-зза лакхъеннай. ЦIакхха ца хиннача боарамех хьалъеш латт вай мехка культурно-бытовой гIишлош. Историе чухь хьалххара тIаийцад Советски Союзе болхлоштеи гIулакхерчарнеи тIера налогаш дIаяхара Закон. Цу дерриганеша а тешал ду вай мехка дахача къамашта юкъера доттагIал дохаргдоацаш чIоагIа хилар.

Халкъашта юкъера дохаргдоацача доттагIлени пролетарски интернационализмаи идеяш масса хана хила а хиннай я а я вай Коммунистически парте политиках лоархIамегIа йола идеяш. Духхьал доттагIалцеи вIаши новкъостал дарцеи кхоачаш а хул чIоагI а лу вай мехкарча тайп-тайпарча къамех болча наха дIа-юха леладу гIулаккхаш.

Вай республикерча городашкеи юрташкеи цхьан бахаш а къахьеташ а ба итташ долча тайп-тайпарча къамех бола нах. Берригаш а цхьа уйла йолаш, цхьа гIулакх чакхдаккха — вай мехка коммунизм хьалъе, тIерташ ба уж.

Къахьегамца, вахарца чIоагIденна дохаргдоаца доттагIал леладеш, цхьа дезал санна барт тайна къахьегаш тайп-тайпарча къамех болча наьха коллективаш лукха я вай республике.

Масала, кIоарга тохкамаш деш бурув тохача Карабулакерча 90-ча буровой мастер Иван Михайлович Бородацкий керте латта коммунистически къахьегама бригада. Тайп-тайпарча къамех нах ба бригада членаш. МоллагIа хало ла могаргдолаш а барт болаш а коллектив я из. Парте XXII-ча съезда баха мабоаттIара накъа бахар духьа социалистически яхье а баьнна буровикаша лаьрхIад йиллача ханал 15 ди хьалха кIоаргга тохкамаш деча бурув теха йистебовла а, хIаьта шера йолча программал совгIа 700 метр бурув тоха а. Шоайла вIаши новкъостал а деш съезда сийна из къахьегама котало йоаккхаш ба хIанз бригада членаш эрсий Соломатин Илья, Коржов Павел, гIалгIай Бекмурзиев Оултан, Эжиев Іалаудин, поляк Банд Хендрик, украинец Петрусенко Илья, иштта кхьбараш а.

Грозненски районе я «Горячеисточненский» совхоз. Цига къахьегаш ба дика механизаторашь, хьайбаш леладераш, кхашка болх бераш. Царца ба эрсий, нохчий, гIалгIай, украинцаш, татараш, эрмалой, хIаьта иштта кхыча къамех бараш а.

Совхозе массанена дукха безаш а сий деш а ба шоай гIулакхах дика кхеташ бола совхоза керттера агроном эрсе П. Курилов, керттера зоотехник гIалгIа Л. Гудантова, ялх бетта хIара Іаттагара 1675 килограмм шура яькхха доярка нохчо А. Люмиева, иштта кхы дуккха бараш. Сийлахьвоккхача Ленина доттагIлен принципа ларда тIа вIаши хьерчаш, коммунизм хьалъяра творчески къахьегаш я из коллектив.

Дика вIаштIехьдаькхха леладу ший къахьегама гIулакхаш Грозненрча нефтемаслозавода парафинови цех хьалъеча къахьегаш йолча А. К. Брундасова керте латтача коммунистически къахьегама бригада коллективо. Цу бригаде массехк къамех нах ба цхьа барт болаш, Іимерза къахьегаш.

Иштта да советски мехкарча халкъий доттагIал массанахьа а — колхозашка, совхозашка, предприятешка, учрежденешка. Эрсечо новкъостал ду гIалгIачоа, нохчочо хьехам ту кIиречоа, хIаьта украинеци гIумкеи дика лоалахой а болаш бахаш ба.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш декхарийла я наха юкъе беш бола кхетама болх къамашта юкъера доттагIал тIехь-тIехьагIа тоадара, чIоагIдара тIаберзабаь лелабе, хIаьта хадданза къовсам лоаттабе а беза моллагIча тайпара дале а националистически шовинистически гIулакхаш къамашта юкъе даха гIертарашта духьал.

Укх деношка къаьстта творчески хьинар айденна, доккхийча къахьегама толамашца парте а советски паччахьалкхен а вахар чухь боккха лоархIам болча СССР XXII съезда накъа болх советски нах.

Масса хана а санна съезда сийна яьржача социалистически яхье цхьа дезал санна дакъа лоацаш да вай советски мехка даха дерригa халкъаш. МоллагIа яле а парте задани кхоачашъе кийча а да. Советски наха, массаза чIоагIа тешам лу партена масса а оагIорахьа халкъашта юкъера вошал, доттагIал лораде а дIахо чIоагIде а шоаш кийча хилара, сийлахь-воккхача Ленина хьийхача тайпара пролетарски интернационализма принципашта шоаш тIехьа хилар дIа а хойт.

Барт-цхьоагIо йолаш яха а ях къахьегаш а я Грознерча «Галантерейщик» яхача фабрика Н. Дзауров керте латтача коммунистически къахьегама цIи лелаеча хIамаш тегача цеха тайп-тайпарча къамех латта коллектив. Толамца кхоачашду цо тIаийца дехкараш, хIаьта хIанз парте XXII съезда сийна керда коталонаш йоахаш а я.

СУРТА ТIА: цеха болхлой (аьрдехьара аьттехьа) хьалхара мугI: эрмало А. Багданов, эрсе Л. Зарназиди, эрсе Г. Лешаков, гIалгIа Ф. Багатырева, эрмало В. Григорянс, шоллагIа мугI: татарка М. Акчурина, гIалгIа Ф. Азиева, жукте А. Штрамберг.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дунен тIа эггара дикагIа йола продукци арахецара

МОСКВИЧИЙ БОЛАМ ХЬАЛЛОАЦАШ

Арахецаш йола продукци эггара дикагIа хилийтара лакъехьа москвичаша даь ехайкарал къахьегамхошта шерра дIадовзийташ ва укх деношка «Красный молот» яхача завода агитколлективацара 150 агитатор. Сталелитейни цеха начальника Л. А. Гафта йоах:

— ЦIакхха а мел ца болийташ, цехо ший болх массе хана а цхьатарра дика беш хиларах брак ца хилийта, продукци тIехь-тIехьа дикагIа хилийта вIаштIехьдаьннад тха.

Арахецаш йола продукци дикагIа хилийтара доккхий балкаш ду завода конструкторашеи технологашеи. ЦIар керда насосаши агрегаташи хьа а ю, къаьна яраш эргаььха тоа а ю. Заводо арахецаш йола оборудовани дикагIа хилийтара лоаттабеча къовсаме эггара хьалхарча юхьите латт технически тIахьожама отдела болхлой. Москвичаша дIадоладаь гIулакх дувцача укх деношка башха дика хIама дагалацар шоллагIча цеха воккхагIа волча контрольни мастера нов. Массарыгина. Цо кийч а яь наха дуккхагIа бIаргагуртйолчча метте хьалтехар брака доска. Арахеца продукци дикагIа хилийтара лоаттабеча къовсама, нах оарцагIа баха гIо ду цу гIулакхо.

— Дийнахьа брак йолаш арахийца деталаш шоллагIча дийнахь массанена бIаргайойт,—йоах нов. Массарыгина,— ше бехке веш дукха хабараш хоз брак йола деталь яьча сага болхлоша шийх дувцаш.

Москвичаша дIадоладаь гIулакх дувцача хана завода цIи хезза волча прессировщика Албогачиев Дауда аьлар:

— Брак йола продукци арахецаш волча саго Іалаьмате доккха зе ду паччахьалкхенна, вай оборудованеца батхаш деш болча мехкдаьттахошта, баха а бала а моттиг йоацача хьал тIа оттабе беза брак еш бола нах. общественноста судага гIолла бехткхаме увза беза уж.

Арахецаш йола продукци дунен тIа эггара дикагIа хулийтилга таханарца вай вахаро ше хьалха даькхха гIулакх да. ВорхI шера план кхоачашъяра лоаттабу къовсам толамца лела йиш ац арахецаш йола продукци дикагIа хилийтара даиман тIехьувI да хилча. Иштта да москвичаша дIадоладаьча кердача гIулакха маIан.

К. ТИМОФЕЕВ.

ЛакхагIа айе яхьа байракх!

ЦЕНТРАЛЬНИ РЕМОНТНО-МЕХАНИЧЕСКИ ЗАВОДА КОЛЛЕКТИВА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

Дукха езача Коммунистически парте XXII-ча съезда даха мадоаттIара накъа даха кийчлуш да советски халкъ. Берригача мехка шерра яьржай социалистически яхь, денгара ди массаза доал лакхлу къахьегамхой творчески хьинар, патриотически гIулакхаш ду.

Дунен тIа эггара дикагIа йола продукци арахеца, хIамаш тешамегIа хьае яхь дIайолаяьча Москверча предприятей коллективаша дика керда инициатива араяьккхар. Из болам халкъа боахама Іалаьмате боккха лоархIам болаш ба, цо йиш хулийтаргья промышленни продукци — машинаш, аппараташ, приборашь, халкъа эша товараш чIоаттIа дикагIа арахеца, мехка боккха пайда баргба цох.

Оаха, болхлоша, инженераша, техникаша, гIулаккерча наха чIоаттIа хьаллоац сий долча москвичий инициатива, хIамаш дикагIа арахеца йолаяьча яхьа юкъе а долх, ССКП XXII-ча съезда сийна е декхараш тIа а ец:

Бурув тохаш беча спуско-подъемни балхашта эшача механизма (МСП-2) ца талхаш болх беш йоаккха ха шин шерагара 3 шерага кхоачаш лакхъе. Из дара механизма цилиндра кизгана суперфинишировани е, шток тIера чIоагIье.

Дуккхаза технически тоаяра чотах бурув деттача эшача кIеранний пневматически раскрепителя (ПРС-2) йоаккха ха 2 шерагара 3 шерага кхаччалца йIаьхъе.

Грязеви насосий клапаний нувргаша йоаккха ха йIаьхъе лерхIаш объемни закалкана метта тIера закалка е. Цу нувргашта эшаш йола гидросъемникаш дикагIа арахеца, ца талхаш цар болх беш йоаккха ха 1 шерагара 2 шерга кхоачаш йIаьхъе. Гидросъемникашта оприссовка ергйола приспособлени е.

ХIамаш вуст долашагIа арахеца, металлоконструкцешта басар хьакха, еррига продукци стандартни трафаретех арахеца.

Шоаш шоашта тIехьожам беш болх беш бола станочникаш 220 сагага кхоачаш дуккагIа хилийта (технически тIахьожама хIамаш тIахьоргйоацаш). 17 контролер мукъа а валийта, производства кхыча участкашка дIавахийта.

Уж декхараш тхоашта тIаэцаш, тхо теш, Нохч-ПалгIайчен промышленноста предприятей, тIишлош еча организацей, транспорта беррига болхлой, инженераш, техникаш, гIулакхера нах тха хьокхама тIехьабаргхиларах, дикагIа а тешамегIа а йола продукци арахеца лаьцача социалистически яхьа юкъеIоргхиларах. Кхы а чIоагIагIа къовсам лоаттабертба вай советски фабрично-заводской марка сий лакха лоаттадара тIехьа.

Дунен тIа дикагIа хьаяь а технически толашагIа кийчъяь а йола промышленни продукци дIахо а дукхагIа арахецаргъя вай халкъа боахама!

ЛакхагIа айе ССКП XXII-ча съезда сийна лаьцача яхьа байракх!

1961 шера 20 июле Центральни ремонтно-механически завода коллектива юкъарча собране дийца а дийца, цхьа барт болаш тIаийцад.

ДукхагIеи дикагIеи

Советски заводийи фабрикайи продукци дунен тIа эггара дикагIа хилийтар духьа москвичий болам хьаллаьцаб Грознерча № 2 йолча кирпишкаш еча завода 4-ча цеха коллективо. ССКП XXII-ча съезда сийна арахецаш йола кирпишк дикеи тIехдикеи хилийтара № 100 йолча дикагIча марках мара кирпишк ара ца хеца лаьрхIад цар. Байнача бетта план ханал 4 ди хьалха кхоачашъяьй цеха болхлоша, планал совгIа арахийцай 211.000 кирпишк. Дика болх барца белгалбаьннаб ремонтни бригада членаш И. Порш, В. Золотов, И. Филипченко.

Еррига оборудованех бизза пайда эцара бахьан долаш торо хул технологически режим йоха а ца еш болх бе. ХIара сменах йола норма 120—130 процент кхоачашъеш, москвичий гIулакх хьал а лаьца арахеца продукци дикеи тIехдикеи мара арахецац Х. Буркаеваи З. Колосоваи.

ХIанз арахецаш йола продукци кхы а дикагIа хургйолаш тайп-тайпара балхаш ду цехе. Цига хьинаре дакъа лоацаш ба рационализатораш. Масала, ремонтни бригада бригадир И. Филипченкои газо-электороспрыщик Б. Строковеи «СМ-301» прессо йизза кирпишк ергйолаш кеп тоаяьй. Цу гIулакхо торо хулийтаргья кирпишк ца йохаши дикагIеи хилийта.

Укх деношка яьча собране цеха болхлой шоай продукци дикагIа хилийтар духьа № 5 йолча цеха коллективаца яхье баьннаб. ДукхагIеи дикагIеи кирпишк арахецар—из да парте съезда сийна цар кийчду совгIат.

И. ХАШАГУЛЬГОВ,
№ 2 йолча кирпишкий завода 4-ча цеха начальник.

Батиста диктатура духьал хьалххара герзаца дов доладаь 8 шу дизарга

КУБА РЕСПУБЛИКА

«ВАЙНА ХЬАЛХАШКА ЛАТТ ШИ ДЕКХАР: РЕВОЛЮЦИ ЛОРАЯРИ ИЗ ДIАХО ДЕГIАЙОАЛАЯРИ».

Ф. Кастро.

1953 шера 26-ча июле Кубински революционни кагирхой Куба къаман турпал Фидель Кастро керте а волаш Сантьяго де Куба яхача городерча Монкада военни казармана дов а деш чухьийлхар. Из дар генерала Батиста Іазаперча диктатура духьал герзаца доладаь хьалхара дов. 1959-гIа керда шу долалуча бус Куба халкъа революци котъяларца ехар дуккхача шерашка мохк дукъа кIал лоаттабаь Батиста диктатура. Диктатура политически военни аппарат йохаяь дIаяькхар, хIаьта къаман революционни правительство вIашагIа а еллар. Ехо шу дизад Кубе доккхий революционни хувцамаш де доладаь. ЛоархIам боллаш хувцамаш де йолаеннай правительство национальни промышленносте. Национализаци яьй американски предприятешта, чIоагIлуш латт экономике керттера моттиг шийга йола паччахьалкхен сектор. 1960 шу, Кубе, 1959 шера 17 мая арадаьннача законах аграрни реформа яь шу да. ДIаяьхай мехка латифундеш, лаьтта юхадоаккхарг а доацаш ахархошка дIаденнад. 1961 шерах дешареи просвещенен шу аьнна цIи тиллай Кубе. Халкъа деша бокъо яьннай. Еррига йоккхагIа йолча тIема крепостех-казармаех школай центраш яьй. Керда школаш хьалъяра йоккха программа кхоачашъеш латт. Дукха гIулакхаш ду революционни правительствас къахьегамхой вахара боарам айбара. Квартирех доаккхар, молхай, газа маьхаш, телефонах, электричествах доаккхар кIезигдаьд. Мехка хьалдеш латт дуккха нах чубаха цIенош. Иразера вахар дуллаш йоаллача, кортамукъача Кубана хадданза тIагIерташ атакаш ю империализмо. 1961 шера апреле герзаца кийчъенна империалистий наемникий бандаш, уж лораеш США тIема кемалин авиации а йолаш, Куба территоре тIа яьнна. Революци лорае гIеттар деррига кубински халкъ. Дунен общественносто нийса паьрхIар Куба духьал йолаяь интервенци кортамукъал езача халкъашта гуччахьа духьал боллар, Карибски форд болча районе массане а юкъарча машара духьалара кхераме провожаци из хилар. Кубински халкъагахьа шоаш хилар дIаяхайкадир социалистически мехканкарча къахьегамхоша, деррига ча прогрессивни адамаша. Кубински патриоташ чIоаттIа хьаллоацаш, империалистически агрессорашта ЦIенхаштта кхерам тоссаш гIулакх хилар Куба довнаца тIабахкарца юкъаенна СССР Правительствас яь заявлени СССР Министрий Совета Председателе новкъоста Н. С. Хрущева США президентата яхьийта послани. Революционни эскара а халкъа милице а тIемахой майрали къонахчуллаш бахьан долаш моастагIа вохавир. Малхбузен полушаре хьалххара кортамукъален факел хьалсегаь Кубински халкъ къахьегамеи, дешареи, мехка оборона чIоагIъяреи даькъе керда коталонаш йоахаш накъа дода Батиста диктатура духьал хьалхара дов доладаь 8 шу дизара денна.

Цар дош чIоагIа да

СССР ПК январски Пленумо юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашлара къахьегаш ба Ведана района Ленина цIерахча юртбоахама артела колхозникаш. Цар лерхI укх шера 201 гектар йолча лаьттан тIара хIаране тIара 18 центнер фуалъяьхача хьажкIий яккха. ХIаьта дикагIболча хьажкIаш лелаерхоша дош деннад 25—28 центнер фуалъяьхача хьажкIий яха, аьнна.

Уж Ведана района доккхий декхараш да. ХIана аьлча, из лоаман район хиларах. Цудухьа, колхоза къахьегамхой вIалла ха ца йоаеш, шоай нах ца кхобеш хьинаре къахьегаш ба уж декхараш кхоачашдара.

ЦIа-Ведана клуба заведующи йола коммунистка Гулуева Арвани шоай юртарча къахьегамхошта юкъе политико-массови болх лелабара дикагIйола активистка я. Укх шера январь бетта вай хьамсарча парте ЦК Пленум хинначул тIехьагIа Іеяланзар Арвани юрта боахаме дакъа ца лаьцача. Гулуевайна лайра хьажкIаш лелаеча звенона кулгалде. Ше дIадоладаь гIулакх кхоачашдергдолга ховча колхоза кулгалхоша 15 гектар йола участок хьакъоастайир цунна. Цу культураца хьалхагIа болх баь йоккха говзал йолаш ше хиларах звено членашца дага а яьнна тIара гектара тIара 25 центнер фуалъяьха хьажкIий кхее аьнна, дош делар Арване. Из кхоачашде цунна вIаштIехьдаргхиларах тешаргва цар гIулакх ду хьажкIаш бIаргаейча. Уж юкъе вIалла баьцах хIама а доацаш цIена, нийсача мугIаре латт. ХIанзале нийлх а еш шозза оасар даь яьннай Арване звено, хIаьта хIанз кхоэлагIа царна оасар деш а йоал.

Царел кхы вогIа йоацаш дика хьажкIаш кхею Чидигов СаIидбека звенос а. Цар укх шера 20 гектар йолча участка тIара 28 центнер фуалъяьхача хьажкIий кхее лаьрхIад.

Цу колхозе-м дика болх беш звено хинна ца Іеш бIарча бригадаш а я. Царех я № 2 йола полеводчески бригада (бригадир нов. Исраилов). Бригадо дика болх барах карара кара тела колхоза цIе вымпел яьккхай. Дика хиннай цар гIулакх деш йола 64 гектара тIара хьажкIаши 21 гектара тIара коартолаши.

ХьажкIашта а кхыйолча культурашта а гIулакх деча колхозникашта чIоагIа новкъостал ду колхоза керттера агронома Бетергараева Ювсапа. Цудухьа колхоза къахьегамхошта чIоагIа веза шоай агроном.

Укх шера еррига колхоза юрта боахама культураш хьувкъийтара даьча балхаша хьагойт кастта хургйолча СССР XXII-ча съезда доккхийча къахьегама совгIаташца накъа гIоргхилар.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

Дег тIара моаршалаш

Польше къаман лоIамера Іаьдал этта 17 шу дизарца хетта Польски вIашагIкхийттача болхлой партеи Польски Халкъа Республикан кулгалхошка В. Гомулкага, А. Завадскега, Ю. Циранкевичага ловца боаккхаш зIы яхьийтай новкъосташа Н. С. Хрущевеи Л. И. Брежневеи.

Цу зIанар тIа белгалдаьккхад, социалистически интернационализма сийлахь-йоккхий принципаш, вIаши сий деши тешаш хулга ларде лаьца долча шинна мехка юкъерча доттагIало тешам лу социализми коммунизми хьалъяра новкъа дика ка а йоалаш вай халкъаш дIахогIоргхилара.

Кхыча социалистически паччахьалкхенашца айхха оагIув а билла дIадолх вай мехкашкара халкъаш, йоах зIанар тIа, хоадам боллаш тIехьа да наха юкъе боахргбоаца чIоагIа машар хилийтара, массане а деррига герз дIадаккхара, колониальни оалал дIадаккхара, дерригача къамий а халкъий а цхьатарра нийса бокъонаш хилийтара. Цар цIакхха а тIера ца доалаш къовсам лоаттабу дунен шоллагIча тIемах юхедиса гIулакхаш дIадахара, тIехьа ца а доахаш Германеца машара договор оттаярга гIолла, Европера хьал боарам тIа доаладара. Социализма мехкий цIакхха йохаргйоацача барт-цхьоагIоно, цар экономически а тIема а низо тешшаме духьале ю керда тIом хьоабе гIертарий агрессивни гIулакхашта.

СССР кхыча мехкашкарча гIулакхий министра А. А. Громыко моаршал хоатташ зIы яхьийтай Польски Халкъа Республика кхыча мехкашцарча гIулакхий министрга А. Рапацкега.

* * *

ВIашагIкхийттача Іарбий республика вахар чу доккха хIама хиннача— 23 июле революци хиннача денца хетта ВIашагIкхийттача Іарбий Республика президентага Гамаль Абдель Насерга моаршал хоатташ зIанараш яхьийтай СССР Министрий Совета Председателе Н. С. Хрущевеи СССР Лаккехьарча Совета Президиума Председателе Л. И. Брежневеи.

Къаьстта дика а хеташ белгалдоаккх аз, йоах Н. С. Хрущева яхьийтача зIанар тIа, хана йIоахалца тахка дола мехкашта юкъера доттагIал тIехь-тIехьагIа чIоагIлуш доагIилга, цох къаьстта дика гучадоал, цхьатарра нийса бокъонаш хилара принципаш, вIаши сий деши чурча гIулакхашта юкъе ца гIерташи хилар ларде а лаьца, общественно-политически строй бе-башха йолча паччахьалкхений шинна оагIонна пайдана а долаш вIаши гIулакхаш мишта леладе йиш я. Машаре дахара тIехьа, герз дIадаккхараи моллагIча куцехьа из яле а, колониализм сихагIа дIаяккхараи тIехьа цхьан лоаттабеча къовсамо вIаши кхотаду халкъашта юкъе машари доттагIали а долаш, хIама хьакхоллача творчески къахьегама тIакхувш дола вай мехкашкара халкъаш.

Шинна мехка пайдана долаш а дунен тIара машар чIоагIбара гIулакха доккха беркат доалаш а дола СССР-ан ОАР-нен юкъера доттагIлен гIулакхаш кхы дIахо а дегIадоагIаши чIоагIлуши дIагIоргхиларах ше дог тийна хилар кхайкаду ший зIанар тIа Л. И. Брежнева.

(ТАСС).

Советстко-британски торгови гIулакхашка

Советски промышленни выставка хьаелла ВIашагIкхийттача королевстве ваха волча хана СССР-а арахьарча торговле министра Н. С. Патоличева ВIашагIкхийттача королевства торговле министраца Реджинальд Модлингаца переговораш яьй советско-британски торгови гIулакхий хьакъехьа.

Переговораш хилар Советски Союзе венача Р. Модлинга визит йистеяьннаЧул тIехьагIа укх шера 3 июне Москве араяьккхача цхьана яьча советско-британски коммюникех баьча барто маяккхара.

Дикача дагара а дувцар вIаши кхетадеш а хиннача переговораша йиш хилийтар шин мехка юкъера торговли дIахо degIайоалаяра хьакъехьа долча дуккхача дешаех дагабовла.

Министраша раьза а болаш белгалдаьккхар дукха ха йоацаш Москве хинна британски выставка толамца чакхъялар, цар теркам бир цунца дувзаденна британски товарашта ЛорхIамболлаш советски заказаш даь хилар. Цар иштта раьза а хинна белгалдаьккхар советски выставка Лондоне хьаеллар а. Уж тийшар из выставка а иштта толамца чакхъяргхиларахи советски товарашта лоархIамболлаш британски заказаш дергхиларахи.

Министраш тийшар шин мехка юкъера торговли гIулакхаш шердара дIахо а торговли degIайоалаяра уж ши выставка боккха лоархIам болаш хиларах.

Укх шера 3 июне цхьана оттаяьча коммюнике тIара дар Москве вIашагIкхийттача денз хьайоагIача хана кхоачашдеш эша лаьхинначунга хьежар министраш.

Р. Модлинга аьлар, советски товараш вIашагIкхийттача королевстве кхухьаргдолаш дуккхача хана лаьрхIа барт бе йиш хургхиларах ВIашагIкхийттача королевства промышленноста дуккхача доакъошца консультацеш е волавеннав со, аьнна. Уж консультацеш дIахо а ергйолаш я, аьнна Р. Модлинга дешаш теркал даь тIаийцар Н. С. Патоличева.

1959 шера пхе шера яьча торгови соглашене 8 статьяга хьежжа укх шера юхье е 1962 шера юхьхье Лондоне торговлехи мореплаванехи договор дергдолаш барт бир.

1959 шера яьча пхе шера йолча торгови соглашенега хьежжа шин мехка юкъе хургдолча торгови гIулакхашца дувзаденна дешаш а дийцар министраша. Цар барт бир советско-британски торговли degIайоалаяра тIадерзадаь дIахо а гIулакхаш леладар бакъахьа хилара тIехьа.

Цар соцадир, нагахь санна шин мехка юкъе торговли лелаяра халонаш отте, уж халонаш дIаяха а торговли degIайоалае эша эггара дикагIа дола хьалаш хилийта а ханнахьа шин мехка викалаш вIашагIкхетаргболаш.

ЦХЬАНА ЯЬ КОММЮНИКЕ

ЛорхIамболлаш советски заказаш даь хилар. Цар иштта раьза а хинна белгалдаьккхар советски выставка Лондоне хьаеллар а. Уж тийшар из выставка а иштта толамца чакхъяргхиларахи советски товарашта лоархIамболлаш британски заказаш дергхиларахи.

Министраш тийшар шин мехка юкъера торговли гIулакхаш шердара дIахо а торговли degIайоалаяра уж ши выставка боккха лоархIам болаш хиларах.

Укх шера 3 июне цхьана оттаяьча коммюнике тIара дар Москве вIашагIкхийттача денз хьайоагIача хана кхоачашдеш эша лаьхинначунга хьежар министраш.

Р. Модлинга аьлар, советски товараш вIашагIкхийттача королевстве кхухьаргдолаш дуккхача хана лаьрхIа барт бе йиш хургхиларах ВIашагIкхийттача королевства промышленноста дуккхача доакъошца консультацеш е волавеннав со, аьнна. Уж консультацеш дIахо а ергйолаш я, аьнна Р. Модлинга дешаш теркал даь тIаийцар Н. С. Патоличева.

1959 шера пхе шера яьча торгови соглашене 8 статьяга хьежжа укх шера юхье е 1962 шера юхьхье Лондоне торговлехи мореплаванехи договор дергдолаш барт бир.

1959 шера яьча пхе шера йолча торгови соглашенега хьежжа шин мехка юкъе хургдолча торгови гIулакхашца дувзаденна дешаш а дийцар министраша. Цар барт бир советско-британски торговли degIайоалаяра тIадерзадаь дIахо а гIулакхаш леладар бакъахьа хилара тIехьа.

Цар соцадир, нагахь санна шин мехка юкъе торговли лелаяра халонаш отте, уж халонаш дIаяха а торговли degIайоалае эша эггара дикагIа дола хьалаш хилийта а ханнахьа шин мехка викалаш вIашагIкхетаргболаш.

Колхозий парторганизацешка

ЧІоагІа хьинар айденна къахьегаш, вай парте XXII-ча съезда баха мабоатгІара накъа баха кийчлу тха района къахьегамхой. Предприятешкеи колхозашкеи тІа-тІа чІоагІагІа ярж семилетка кхоалагІча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тІехьа лаьца социалистически яхь. Юрта боахама къахьегамхоша лъьрхІад паччахьалкхенга 2670 центнер дулх, 4500 центнер шура, 150 эзар фуъ, 290 центнер тха дохка, аьнна.

Цунца дувзаденна юхьанцарча партийни организацей лоархІам чІоагтІа лакхлу. Уж декхарийла я тІаийца декхараш кхоачашдара къахьегамхой низ тІаберзабе, цар творчески хьинар лакхде, хІара колхозе болх чІоагІагІа бергболаш гІулакх вІаштІехьдакхха. Юхьанцара партийни организацеш чІоагІъяра, цар болх массе оагІора тоабара йоакхо елга парте райкома жертердарех цхьа декхар да. Денгара ди массаза доал юхьанцарча партийни организацешца дукхагІа болх бу оаха боахама декхараш кхоачашдара тІехьа шоаш боккхача бехкткхаме хилар довзаш коммунисташ жхетабе новкъостал ду оаха царна.

Укх шера февраль бетта районе колхозаш йоккхагІ-яьй. Цу гІулакхо йиш хулийт боахам дикагІа вІаштІехьбаькха а юрта боахама техникаш дикагІа пайда эца а. Цул совгІа, юхьанцара партийни организаци шер а чІоагІ а ю колхозаш йоккхий яро.

Юхьанцарча партийни организацеша хьалхле лелаелга лакхде, цар болх тоабе лерхІаш, парте райкома бюрос хан-ханнахьа ладувгІ партийни организацеша колхозашка беча балхах долча дешашка. Парте райкомо колхозий партийни организацей секретарашта новкъостал ду хан-ханнахьа семинараш яра наькъаца партийни балха практика Іомаеш, политически кхетам лакхбеш.

Керттера теркам тІабохийт берригача балха тІа партийни организацешца чІоагІало лувцара, цу организаце денал, хьинар лакхдара, цар шоаш беш бола болх тоабара.

Опыто хьахьокх, юхьанцара партийни организацеш бокъонца йола, денал дола коллективаш йолга, юрта боахама продукци дукхагІа яккхара эша торонаш гуча а йоахаш, царех пайда дикагІа эцартболаш партийни организацеша гІулакх вІаштІехьдоаккхача, социалистически декхараш толамца кхоачашдеш хилар. 1961 хьалхарча ах шера баьча балха итогаша хьахьекхача гайпара социалистически декхараш толамца кхоачашду. Жирова цІерахча колхозо районе хьалхарчарех цхьа моттиг лоац хьайбаех йоала продукташ яхара а йохкара а хьакъехьа. Ах шера дулх дохка йоагІа план 138 процентн, хІаьта шура йохкара план 158 процентн кхоачашъяьй цо.

Цхьабакъда, ала йиш йолаш дац партийни болх оргабаькха тоабе безилга массайолча парторганизацеша кхетадаьд, аьнна.

Юхьанцарча партийни организацеша беш бола организаторскии массово-политически болх тоабаро боккха тоархІам бола гІулакх дир тІаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара. Юхьанцарча партийни организацей болх тоабар бахьан долаш колхозаша толамца чакхдоах жхашкара балхаш.

Юкъарча хьайбашта шортта доакъар Іалашдарен юрта боахама культураш хьувкъийта чувцареи йоахко еш я юртара юхьанцара партийни организацеш.

И. ЯКУШИН,
парте Советски райкома орготдела заведующи.

Социалистически яхьа хьалхле— коммунисташка

ССКП XXIII съезда мамотта дикагІа накъа баха а лерхІаш, къаьстта хьинаре къахьегаш ба укх деношка «Красный молот» яхача завода болхлой. Съезда сийна тІаийца социалистически декхараш кхоачаш а деш, хьалхарча ах шера планал совнатІа 215 эзар сом мах бола продукци арахийцай завода коллективо, къахьегама овсарле дикка лакхъяьй.

Къахьегама толамаш доахача хьалха латт завода коммунисташ. Царца ба балха тІехьабусарашта гІо а деш, уж дикагІчарна тІехьакхебара социалистически яхь йоаржаелга дІадоладаь токараш Канаткин, Кузьмин, Иванов, котельщик Чернов, Коваленко, сварщик Бучанов, формовщик Зибров, плавильщик Персиянов, слесараш Раков, Флейшин, шофер Кириллов, иштта кхы дуккхаш а.

Болхлой творчески хьинар айдалерах пайда а эцаш, завода болх тоабара йоакхо еш, технически процесс бахьанце къовсам лоаттабеш, коммунистически хьисапе болх бе а баха а болхлой Іомабеш ба коммунисташ.

Заводо арахецаш йола оборудовани дикеи чІоагІеи хилийтара даиман къовсам делабу машиностроителаша. Цу лоархІамерча къовсаме а коммунисташ хьалха латт. Завода рационализаторашта юкъе 117 коммунист ва. Цу даькъе къаьстта дукха лоархІам болаш ба коммуниста-инженера Шемякин Бориса болх. Мехкдаьттах тайп-тайпара продукташ йоахача промышленноста а химикашта а теттара пайдане хургйолча бесса тоаяьй цо «9МГР» яха насос.

Итальянски, английски, немецки насосаш дІа а яьха, уж царел дикагІа хилар бахьан долаш, «Красный молот» яхача заводо арахеца насосаш оттаяьй Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода парафинови цехе. Дика балхаш ду цу насосаша химически заводе а. Уж ехаш я мехкара дуккха совнархозаш, иштта дика лоархІаш я заводо арахецаш йола оборудовани доазол дехьа а.

Завода рационализаторий балха юкъе йоккха мотти дІалоацаш ба коммунисташ Емельяненко, Борильник, иштта кхьбараш. Укх шера алхха хьалхарча ялх бетта 85 эзар сом пайда луш йола 337 рационализаторски предложени балха юкъейоалаяьй заводе.

ССКП XXII съездага кийчлуча укх деношка керда, пайдане гІулакхаш дагалувцаш, балха юкъекхувлаш ба коммунисташ. Цар дІадоладаьд заводе хІара болхлочоа балха план кхоачаш а тІехкхоачаш а яра новкъостал делга, съезда хетадаь балха совгІаташ дІатІаяздеш книжкаш да дукхха цехашка. Машиностроителий къахьегама сийле дика гойташ дукха гІулакхаш хоалу заводе укх деношка. ВорхІ шера плана программа кхоачаш а яь, 1966-ча шера чотах балхаш деш ба дикагІа бола производственникаш Двойников Михаил, Хирнов Николай, Васильев Василий, Исаев Петр.

Дукха балхаш даьд заводе механизаци яра даькъе а. Алхха укх цхьан шера механизаци совйоаккхаш дола 200 гІулакх чакхдаккха лаьрхІад. Болх тоабар бахьан долаш хьалхарча ах шера 30 тонн аьшк кходе вІаштІехьдаьннад кузнечно-прессови цеха.

Дунен тІа эгтара дикагІа хилийта арахецаш йола продукци, аьнна, москвичаша дІадоладаь дика гІулакх хьал а лоацаш, завода продукци дикагІа хилийтара кхы а чІоагІагІа социалистически яхь яржаш латт хІанз заводе. Цу яхье а хьалхарча юхьшта коммунисташ ба.

ССКП XXII съезда сийна яржача яхье политически а производственни а хьинар чІоагІа айденнад машиностроителий. Из хьинар хьаллоацаш а, ешшача оагІорахьа тІадерзадеш а я завода партийни организаци.

К. КАЛИНОВСКИЙ.

Шоашта хьалхашка латта семилетка кхоалагІча шера декхараш сийленца кхоачашду Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача № 21—1 йолча коммунистически къахьегама установка. Дукха ха йаццаш цхьаькха а йоккха котало яьккхай цига — нийсса ши шу даьннад цахаддаш, соца ца еш установка оборудоване болх бу. Нормах йоагІачул 5-зза дукхагІа ремонт ца еш болх баьб рборудоване. ХІанз хІара вахта, смена планал совгІа Грозненски химически завода лаьрхІа бензини пропан-пропилен яха гази тел. Пропан-пропилен яккхара укх тІехьарча шин бетта план 30 процент тІехкхоачашъяьй цу установке.

Хьинаре къахьегарца белгалбаьннаб воккхагІа вола оператор В. Гришини оператор Г. Антонови. Цул совгІа массехк рационализаторски предложени балха юкъейийхьай операторашa.

М. ЛУКИН.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) В. Гришини Г. Антонови болх беш боахк.

И. Плиева сурт.

☆ ☆ ☆

Керда техника

☆ ☆ ☆

ГУРЬЕВСКИ ОБЛАСТЬ. Керда техника хьатІакхухь Эмба промыслашка. ЧІоагІа лоархІаме агрегат я «Бакинец» яхар. Ши-шегІа лела а лелаш, скважинашта лаьттан кІалхара ремонташ еш я из установка. «С-80» яхача трактор тІа оттаяьй 17 метр лакхал долаш йола мачтеи лебеднеи. Мехкдаьтта дакиха хала долча скважинашкеи участкашкеи хьалха санна йокхийи дукха мах бодаши йола аьшка мачташ уттаве езац хІанз. Царца деш хинна берригa балхаш ше ду «Бакинец» яхача агрегато.

СУРТА ТІА: «Бакинец» яхача шишегІа лелача установкаца скважинана еш йола лаьттан кІалхара ремонт.

Ю. Шиянова сурт.

ТАСС фотохроника.

КОММУНИСТИЧЕСКИ ХЬИСАПЕ КЪАХЬЕГ

Дика сий деш я къона коммунист Н. Летников керте латта комсомольски-кагирхой групповой № 72 йола установка коллектив. Коллективана юкъерча берригача болхлоштa массадолча хІаман тІехь хьокхам а телаш, Н. Летникова берригa ший низи шийна ховри дІател коммунистически къахьегама коллектива еза цІи лакха лоаттаяра.

ХІаране де дезар къоастадаь да установке. ХІара сменана, хІара оператора тІачІоагІъяьй скважинаш, приборашa, оборудовани. Из чІоагІа пайдане хиннад установка технически дика лоаттаяра. Берригa оборудовани басар хьекха, дика кийчъяь я. Болх юкъагІа ца битара мел эшар ду установке, къаьстта магистарала чу мехкдаьттеи гази чуяхийтара а уж ца йоаяра а хьакъехьа.

Николай Летников дика рационализатор ва. Ший берригa низ тІабохийт цо производство тоаяра, операторий къахьегам аттача баькхара. ДІайохийташ йола газ юста диафрагма хувцаш шин болхлочо шин сахьата совгІа халача хьалашка жхьахьега дезар. Диафрагма хувцара эша распорни болт а яь, из болх аттача баькхар Летников Николая. ХІанз цхьан оператора 10—15 минута хувц диафрагма. Штуцер хувцара эша шпилька а оттаяьй цо. Хьалха из хувцаш 1—2 сахьат дІадахийта дийзача метта хІанз массехь минут мара йоац.

Атта дадар Летников Николайна из эгтара хьалха бригаде венача хана. Цхьабакъда цо берригa халонаш эшайир. Сайрийнарча школа 8 класс йисте а яькха, мехкдаьтта техникума заочни отделене кхоалагІча курсе дешаш ва из хІанз.

Боккха кхетама болх беш а ва из къона коммунист. Цудухьа коллективa болх дика вІаштІехьбаькха а ба, цхьанне а къахьегама дисциплина толха а яц.

Летникова хьалхле лелаеча установке болх беш 8 саг ва, царех 4 комсомолеци цаІ коммунисти а волаш. Шоашта хьалхле лелаечо санна дика болх бе, цунна тара хила гІерт уж. Летникова санна сайрийнарча школе 6-ча классе деша а баха, хІанз 8-ча классе деша багІа Владимир Мальцевскийн Петр Терентьеви. Комсомольцаш Александр Лямзин, Михаил Беляев мехкдаьттаи строительнии техникумашка заочно деша баха кийчлуш ба. Оператор Василий Глебови Василий Поленникови болхлой катирхой сайрийнарча школе деша багІа, хьалхаравар барХІагІчеи шоллагІвар иттлагІчеи классашка. Духхьал цхьа Коннов Михаил мара вац ше мича деша гІоргва къоастаданза, бакъда из а цьаннахьа деша гІоргва, ший новкъостел тІехьавусаргвац.

Мехкдаьттеи гази яккха ах шера йоагІа план 104 процентн социалистически декхараш 102 процентн кхоачашдаьд установка коллективо.

Бокъонца коммунистически хьисапе къа а хьег, баха а бах воккхагІа вола оператор Летников керте латтача № 72 йолча установка коллективa болхлой.

Берригa шоай низ тІабохийт цар баха мабоатгІара вердача къахьегама совгІаташца ССКП XXII-ча съезда накъа баха.

А. БАКАЛЮК.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» 14 НОМЕР АРАЯЬННАЙ

ССКП Нохч-ПалгІай обкома пропагандаи агитацеи отдела «Агитатора блокнота» артІаи йоагІа 14 номер араяьннай.

«Беседа е» яхача рубрика кІал кепа теха араяькхай «Агитатор» яхача журнала тІара С. Титаренко «Хьалхле лелаяра дола документ» яха статья. Цунна тІехьа я Къилбаседа Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене начальника заместителa Г. Агабаляна «Машиннаькъахочун Берригсоюзни ди» яха статья.

«ДІадаха къаьнача заман во гІулакхаш!» яхача разделе кепа теха я ССКП обкома лектора Д. Габаева «Хьадда къовсам лоаттабе исламах юхедисарашта духьал» яха статья.

«Агитаце опытацара» яхача разделе кепа техай парте обкома инструктора П. Черникова «Иштта хьалхле лелаю промысла партбюрос агитколлективана» яхеи «Воатагар йода городе гІолла» яхача сатирически газетах язъяь В. Тенина «Комсомольски сатира оагІонашка» яхеи статьяш.

Планал совгІа ремонт яьй 7 тепловоза

ССКП XXII-ча съезда совгІата балха мукъа болча хана 12 тепловоза ремонт е лаьрхІад Грознерча машиннаькъа локомотивни депо болхлоша.

ХІанзале ворхІлагІча № 2361-Б йолча тепловоза ремонт яь баьннаб уж. Цу тепловоза ремонт еш дика къахьийгад комсомольцаша Г. Зубкова. А. Мельникова, А. Шарапова, В. Митрофанова. Комсомольцашта практически новкъостал дир тепловозни цеха мастера помощника В. Ракитске.

Г. АНОХОВ.

Болхлоша говзалаш Іомаю

Дика къахьегама толамаш доахаш хьабоагІа Грознерча химически завода коллектива болхлой. Продукци арахеца ах шера йола план 104 процент кхоачашъяьй цар. ХІанз кастта хургйолча ССКП XXII-ча съезда совгІаташ кийчдеш ба уж.

Къаьстта заводе дика къахьегаш ба № 16 йолча цеха болхлой. ХІаране съезда совгІаташ кийчъара гІулакх хьаллаьцад цар. Цеха хІара болхлочо лаьрхІад ший йолчул совгІа кхы а говзал Іомае. Масала, хІара смене цхьа дежурни слесарь вар болх беш, хІаьта хІанз цеха аппаратчикаша съезда сийна слесара говзал Іомае лаьрхІад. Цу гІулакхо торо хулийт 12 саг балхах мукъаваккха. Иштта аппаратчика нов. Пичугина слесара говзал, лаборанткаша Г. Старенкон Ю. Давидюкеи аппаратчика говзал Іомаяьй.

ХІанзале цу тайпара смежни профессиІомаяь заводе 50 саг ва.

Р. ЦИЦКИЕВА.

ХЬАЛХАРЧА МУГІАРЕ

Къаьстта чІоагІа йоакхо ю Грознерча «Металлист» яхача заводе технически прогресс дегІайолаяра, керда техникеи технологии производствана сихха юкъейоалаяра, къаьнара оборудовани кердачунца хувцара. Цу хьакъехьа дикка котало яьккхай коллективо. ХІанз механически цехе автоматизированни оборудовани оттаеш латт, дуккха пайда бергбола гІулакхаш вІаштІехьдаьхад никилировочни цехе а. Белгалдаккха дезаш да производства массайолча участке къахьегама овсарле лакхъенна хилар. Дукха ха йоацаш чона пресс хиннача метте болата пресс оттаяь хиларо къахьегама овсарле ши процент совгІа лакхъяьй.

Къахьегама овсарле лакхъяреи арахецаш йола продукци дикагІа хилийтареи духьа лоаттабеча къовсаме хьалхарча мугІаре йолх коммунистически къахьегама бригадаш. Уж я нов. Месропова кулгалдеш йола сборочни бригаде. нов. Маилова хьалхле лелаю бригадеи.

Арахецаш йола продукци дикагІа хилийтара духьа а чІоагІа къахьег коллективо. Укх шера хьаеш йола хІамаш дІадахача шера еш хинначарца нийсйича, дукха дикагІа а чІоагІагІа а я. ХІаьта из гІулакх а болхлоша шоаш толамца дІахьо тІахьожам боацаш.

Заводе хІара йислагІа—иттлагІа вола болхло — рационализатор ва. ДикагІа болча рационализаторех ба нн. Попондапуло, Алиев, кхьбараш. Укх тІехьарча хана нов. Алиева еннача рационализаторски предложене шера цхьа эзар сом пайда бу. Цу тайпарча рационализаторий болам хьал а лаьца дикагІа къахьег мугІаречa болхлоша.

Ер шу долалуш коллективо тІаийцадар 6 эзар сом пайда бергбола 15 рационализаторски предложени производства юкъейоалае, аьнна социалистически декхар. Цхьабакъда, хІанззехьа а дика экономически пайда луш йола 8 рационализаторски предложени юкъейийхьай производствана.

ДІахо йодача хана шоай творчески къахьегам кхы а лакхбе лаьрхІад цар.

ХІанз деррига советски халкъ ССКП XXII-ча съезда накъа додаш кхы а айдаьд къахьегама хьинар заводерча болхлоша.

М. ОСМИЕВ.

Грознера № 2 йола АТХ—вай республике эгара йоккхагІа йолчарех я. Хьинаре къахьегаш дукха кагий нах ба цу автобазе.

Сурта тІа шоана бІаргагу царех цаІ. Тайп-тайпарча районашкара ялат паччахьалкхенна дІалуш къаьстта дика болх барца белгалваьннав къона шофер Шибилов Уматгири. Массехка-за совгІаташ деннад Уматгирена.

СУРТА ТІА: шофер Шибилов.

И. ПЛИЕВА, сурт.

ССКП XXI-ча съездагара XXII-ча съездага

Ши шу совгІа ха яьннай советски халкъ чІоагтІа дог гІоздаьнна долча хьал тІа коммунистически парте XXI-гІа съезд—коммунизм хьалъерий съезд хинна.

Социализм котъялара ларда тІа общественни вахара деррига доакъошка кІоаргта хувцамаш хинна хиларах советски мохк ше дегІабара кердача, чІоагтІа лоархІам болча историческа хана чу беннача юкъа — коммунистически общество шерра хьалъе йолаеннача юкъа пулъеннаяр парте XXI съезд.

Съезде тІаийцача халкъа боахам дегІабоалабара (7 шера плана тІа оттадаьд халкъа экономика, культура, материальни вахара хьал кхы а чІоагтІа лакхде, аьнна.

Семилетка тІа оттадаь керттера юрта боахама декхар да бахача наха шортта хургйолаш кхачан керттера продукташ Іалашъяр, эшача юрта боахама Іедала кхоачамаш чІоагтІа дуккхагІа хилийтар, паччахьалкхенна эша юрта боахама продукце деррига кхыдола тайпаш хилийтар. Коммунизма материально-технически база юлаш а капиталистически мехкашца лоаттаеча машаренча экономически яхье СССР котъяккха а деча керттерча гІулакхех цаІ да из. Болхлой классо, колхозни ахархоша, интеллигенце Іалаьмате чІоагІа дог гІоздаьнна кхоачашъяьй ХІанз 7 шера плана заданеш.

Цу деррига халкъа гІулакха юкъе доккха дакъа лоац Нохч-ПалгІайчен юрта боахама къахьегамхоша.

Парте XXI-гІа съезд хинначул тІехьагІа дІадахача шин шера республика колхозашен совхозашен лаьттанцара а хьайбаех а йоала продукташ валовой лаьрхІача дуккхагІа йоахаш толамаш даьхад, ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ паччахьалкхенга дуккхагІа йохка яьннай уж.

Юрта боахам кхы а лакхбалара ларда тІа цІенхаштта чІоагІбеннаб колхозий юкъара боахам, чІоагтІа лакхъеннай цар доходаш а колхозхой вахара хьал а; организационно чІоагІ а еннай, шоай болх дикагІа вІаштІехьбаькха а бу совхозаша.

Советски Союза Коммунистически парте XXI-ча съездо лаьттанцарча боахама керттера декхар тІехьа тІаийоагІача хана а ялат дуккхагІа дакхар да, аьнна къоастадаьд.

Парте из указани кхоачашъеш республика юрта боахама къахьегамхоша боккха болх дІаболабаьб лаьттанцарча балха культура лакхъеш, бацовгІай продукташ дуккхагІа йоахаш.

1959 шера даькхачул колхозашеи совхозашеи 1960 шера даькхар: валовой лаьрхІа ялат 1,8-зза, бацца даараш — 1,2-зза, даьтта доаккха ганараш—1,5-зза, комсаши сомаши 1,4-зза дуккхагІа.

Ялат дуккхагІа даккха парте даь соцамашни нов. Н. С. Хрущева хьехамашни кхоачашдеш колхозашеи совхозашеи кІезнга пайда боалача кхыча культурел дуккхагІа дІайийнай хьажкІаш. Еррига культураш дІаювча лаьттах 26 процент лоац хІанз хьажкІаша.

Хьажкіаш лелаяра агротехника чІоагтІа тоаяра хьакъехьа партийни, советски, юртбоахама органаша, колхозаша, совхозаша гІулакхаш дар бахьан долаш 1959 шера чул хІара гектара тІара лаьрхІача 10 центнери валовой лаьрхІача 4 миллион хиннаера 7,5 миллион путтата кхоачашн дуккхагІа хьажкІаш яьхай республике дІадахача шера. Ялат чІоагтІа дуккхагІа даккха тоаш тІаийца социалистически декхараш кхоачашдеш Урус-Мартана районе совхозаша гектара тІара 32,1 центнер кхьаьча, фуалъяьха хьажкІаш яьхай, Грозненски шурий совхозо — 33,3 центнер, «Ассиновский» совхозо—43 центнер хьажкІаш яьхай. Хьажкіаш лелаеча дуккхача а звеноша гектара тІара 50 а кхы дуккхагІа а центнер хьажкІаш яьхай, хІаьта хьажкІаш лелаяра говзаша Шаьла районерча Зармаев Іабдул-СаІида, Музыкаева Маликас, Наьсарен районерча Кусиева Зайдата гектара тІара 100 центнер совгІа кхьаьча, фуалъяьха хьажкІаш яьхай.

Валовой лаьрхІа лаьттанцара продукташ дуккхагІа яхарах, семилетка ханал хьалха кхоачашъе шерра яьржача яхьо юрта къахьегамхой патриотически уйла лакхъяларах толамца кхоачашъе йиш хилар ялат, баьца даараш, сомаш кийчбара паччахьалкхен планаш.

Хьадда дола толамаш даьхад хьайбай боахама доакъошка а.

Парте Центральни Комитетен Министрий Советеи указанешца хьалхле а лелаеш, хьайбаех йоала продукташ дуккхагІа яхара а кийчъяра а хьакъехьа республика партийнии советскии органаша гІулакхаш дар бахьан долаш дІадахача семилетка шин шера валовой лаьрхІа дулх 28 процент дуккхагІа даькхад, фуаш 25 процент дуккхагІа гулдаьд. Республике юкъера лаьрхІача цхьан Іаттагара йоаккха шура 2000 килограммагa кхоачийташ лакхъяьй. Из бахьан долаш шура кийчъяра план толамца кхоачашъе хьалаш хьахиннад.

Юрта боахама къахьегамхой патриотически уйла лакхъяларен хьайбаех йоала продукташ дуккхагІа яхара, валовой лаьрхІа шура, дулх дукхагІа даккхара, фуаш дуккхагІа гулдара тІехьа йолаш йолча торонех бизза пайда эцарен хьокхам белар республика дикагІа долча боахамашеи производства новаторашеи. 100 гектар лаьтта лерхІаш йоаккха шура республика совхозий управлене гІоллa юккъера лаьрхІача 92 центнер мара йоацача 1960 шера Грозненски района № 1 йолча шурий совхозо 100 гектар лаьтта лерхІаш йоаккха шура 317 центнерага кхоачийташ лакхъяьй, «Горячеисточненский» совхозо 203 центнер яьккхай.

ДІадахача 1960 шера республикерча боахамех 60 процент гаргта долча боахамаша цхьан Іаттагара лаьрхІа 1500 килограммагара 2700 килограммага кхоачаш шура яьккхай.

100 гектар лаьтта лоархІаш Шаьла района жа леладераша 444 килограмм тха даькхад, Каргалинский районо — 436 килограмм, Наурски — 350 килограмм тха даькхад.

Шоаш лаьцача яхье тІехьадисанзар коа тІара оалхазараш леладу боахамаш а, Грозненски района «Ермоловский» совхозо ялат дІадувча 100 гектар лаьтта лоархІаш 1960 шера валовой лаьрхІача 146 эзарнега кхоачаш фуаш гулдаьд.

Вай парте XXI-гІа исторически съезд хинначул тІехьагІа хьайбай боахама дикагІа болча болхлоша къахьегама толамашца шоай сий даькхад: доярка Барахоева Лемкас, Ефросинья Савельевна Авиловас, птичница Нина Васильевна Олюнинас, свинарка Мария Афанасьевна Наумовас, жа Іуша Эсмухамбетов Наурде, Фома Трофимович Плотникова, кхы дуккхачар а.

Доакъаьрий база чІоагІъеш гІулакхаш дар бахьан долаш хьайбай продукташ дуккхагІа йоахаш а кийчъеш а цхьадола толамаш даьхар. 1960 шера кийчдаь гІожа доакъари силоси Іа даккха кхоачамхинна ца Іеш, тІадоагІача шера а юхедисар.

Іоамарча даьнІенех дикагІа йолча техникаца Іалашъяро йиш хилийтар ялатн нух токхо культураш лелаеш мел деча балхашта, комсийи сомийи бешамашка деча халача балхашта механизаци е.

Ховш ма дий электрификаци коммунизм хьалъяра, общественни производства деррига доакъош чІоагтІа дегІадоаладара программа керттера дукъ долга.

Вай парте кІаьд ца луш йоакхо ю юрта боахама электрификаци яра. Цу хьакъехьа дуккха хІама даьд вай республике.

Укх тІехьарча шин шера юрта боахаме йоаккха электроэнерги 26 миллион киловатт-сахьатага кхоачаш лакхъеннай. ХІанз укх сахьата еррига совхозаштеи 58 процент йолча колхозаштеи электрификаци яьй. Электроэнерги культураи вахареи гІулакхашта дІаяха ца Іеш, производствага а дуккха дІайода, юрта цо торо хулийт продукце единицага дІабода мах чІоагтІа лохбе.

Юрта боахама деррига а доакъош чІоагтІа лакхде аьнна партеи правительствен оттадаь гІулакхаш чакхдахар бахьан долаш республика колхозаши совхозаши лоархІам боллаш чІоагІъеннай.

Шоашта хьалхашкара доккхий декхараш толамца кхоачашдулгуш йола колхозаши совхозаши я хІанз, бокъонца хьокхаме йола, боккха пайда боала паччахьалкхен юрта боахама предприятеш а хинна дІаайтай уж.

Масала, хьаэцаргья вай Сунженски района «Ассиновский» совхоз. ДІадахача шера совхозо кхоачашйир баьца даараш кийчдара паччахьалкхен план 123 процент, сомийи баьца комарийи план 227 процент. Баьца даараш дахарга дІабода мах 28, сомашка — 22, ялатага дІабода мах 18 процент лохбаьб. 196 эзар сом пайда баккха план йолча метта совхоза бьаьнна цІена пайда 530 эзар сом ба. 1961 шера бІаьстанарча балхий итогаш еш социалистически яхье котъяларах «Ассиновский» совхоза колдективана ССКП обкомен республика Министрий Советеи жарара кара тела ЦІе байраях хьожаяьй.

Е хьаэцаргья вай Грозненски шурий совхоз. 1960 шера совхоза баьнна цІена пайда 319 эзар сом бар. Ялат толамца чунийца даккхарахи кийчдарахи укх шера совхоза колдективана республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота еннай.

Ший техника а опыт йола кадраш а йолаш йола йоккха производство я Сунженски района «XIX партсъезд» яха колхоз. Цу колхоза ахчан доходаш 1979 эзар сом я. Колхозо дика кхоачашду паччахьалкхен цьалхашкара ший декхараш, дегІабоалабу юкъара боахам, шерагара шерга тоаду колхозхой материальни вахара хьал. Уж тайпа масалаш дуккха а доаладе йиш хургьяр. Цар цІаьккха а бакъду дуккха кхачани бедалеи продукташ яхара, коммунизм хьалъяра эша материально-технически база йиллара тІабода никъ, алхха чІоагІа дегІаяьхкача социалистически предприятешка гІолла мара ца бодаш хилар.

Колхозашкеи совхозашкеи дуккха хьалъеш латт производственнии культурно-бытовойи гІишлош. Республика юрта боахамга 1959-чеи 1960-чеи шерашка дІаяхийта капитальни вложенеш 24300 эзар сом хилар.

Республика юрта боахама болхлой къахьегам овсарле хилара лоархІам боллаш новкъостал дир наха юкъе беш бола организаторскии массово-политически болх чІоагтІа лакхбарах йола ССКП ЦК указанеш кхоачашъяро, пропаганда яра гІулакх тоадаро, юрта боахама производства новаторий творчески къахьегамах хьахулаш дар шерра кепайоазонга, радиога, телевидене гІолла дІадовзийтаро.

Доккхий хІамаш хургдолча хана гаргагІорташ латт деррига советски халкъ — укх шера 17 октябре хьалелтаргья дукха езача Коммунистически парте XXII-гІа съезд. Вай сийлахь-йоккхача Даьхен берригa а нах

СЕРДАЛО
2-гІа оагІ. 23 июль, 1961 шу.

Дика лел кхашкара балхаш

ДОАКЪАРИЙНА ДІАЙИЙНА ХЬАЖКІАШ ДИКА ХИННАЙ

ССКП XXII съезда сийленца накъа баха кийч а луш, чуийнна кхашкара балхаш деш ба Грозненски районерча № 2 йолча баьца даарий-шурий совхоза къахьегамхой. Хьалха кхачаш йола культураш чуийца йоаллашехь а доакъарийна лаьрхІа хьажкІаш дІаеи гурахьа ялаташ дІадера оахам деи болабелар совхоза болхлюй.

Геттара дика хьалтІа а яьнна дегІ дахьаш йоагІа мукх хьекха боаллашехьа а доакъарийна дІайийна хьажкІаш. Царна ханнахьа шозза макха а блькхаб, культиваци а яьй. 104 гектар хулаш йола из участок лелаеш я Иван Костюков керте латта звено. Гурахьа дІайийна культураш аьла хьекха а, доахан доажадаь а, кхаьча ялат чуийца а мукъадаьннача лаьтта совхозо доакъарийна дІайийна хьажкІаш 448 гектар я. Уж ерригаш а квадратно-гнездовой хьисапе дІайийнай.

Царех 300 гектар дІайийнай механизатораша Ибрагимов Вазтеи Шерстобитов Иванеи. Хіанз тІехкарашка гІолла йоагІа уж. УрагІеи пхорагІеи шозза культиваци яьй 344 гектар хьажкІашта Алхаев Шаруиеи Коваленко Валентинеи.

Цхьан лаьттара шера шозза хьувкъам баккхаро совхозага торо хулийтаргъя хьайбашта шортта доакъар хилийта. Доакъарийна лаьрхІа дІайийнача 448 гектарах 300 гектар моша йоллашехь хьекхаш дІа а ехкаш доаханга яийтеи юхейисараш силоса лаьттах йохкеи лаьрхІаІ совхозо.

ГУРАХЬА ЯЛАТАШ ДІАДЕРА КИЙЧО Ю

Гурахьа ялаташ дІадера чуийнна лаьтташ кийчдеш ба совхоза къахьегамхой. 180 гектар гурахьа ялаташ дІадеран 360 гектар зябан хІанзалехьа а оахам даьд совхозо.

Лаьтташ ахара балхаш дика дарца къаьстта белгалбаьннаб трактористаш Лысенко Владимири Быстров Иванн. Дийнахьа силоса хьажкІаш а хьокхаш, бийсана оахам а деш хьинаре къахьег цар.

Лаьтта докъа ца далийтар духьа а, оасар дохадар духьа а 500 гектар совгІа ка Іола ялаташ чуийца мукъадаьнна лаьтта дискашца хьоадаьд механизатораша. Балха нормаш даиман тІехкхоачаш а еш, из болх къаьстта дика бу нов. Сербиева.

Гурахьа дІадуврдолча ялатий фу кийчде а болабеннаб совхозе. «ВИМ» яхача шин машинаца совхоза шоллагІча отделене гурахьа дІабуврбола кен цІенбеш, кийчбеш ба Магомаева Зина, Федорова Клавдия, Серова Анна, иштта кхьбараш а. ХІанзалехьа а 40 тонн совгІа кен кийчбаьннаб уж.

Масса оагІорахьара лерттІа кийчо а яь, ханнахьеи дикеи гурахьа ялаташ дІадувлга Іалашдара тІайийрзза къахьеташ я совхоза шоллагІча отделене коллектив.

С. КОСТИН.

Дика лел Надтеречни района «Надтеречный» совхоза 2-ча отделене зябь ахара балхаш. Отделенерча бригадашта юкъе къаьстта дикагІа болх бу механизатораша Сайдулаев Султанеи Тозуркаев Муралеи. Низи хьинари кхо ца деш къахьег цар шоашта къоастаьча участкашка. Цхьа ли дІадодац Сайдулаевси Тазуркаевси балха нормаш 140—150 процент кхоачаш ца еш.

Сурта тІа: тракторист С. Сайдулаеви прицепщик М. Тазуркаеви зябь оахача хана.

С. ШЕРИПОВА сурт.

Серпуховцай хьокхамах

Укх шера бІаьстан зохьье лар из: серпуховцаша дІадоладаь дика гІулакх хьал а лоацаш, тІехьабусаращта гІо-новкъостал а деш, дикагІа балха толамаш доахачарна берригаш а тІехьаклебе лаьрхІар «Надтеречный» яхача совхоза 1-ча отделене доахан ферма къахьегамхоша. ХІанз массехь бутт баьннаЧул тІехьаІа гуш да цу балхах даьнна беркат.

Доахан деттара болх дика ховш болча доярката Эльмурзаева Зайнапеи Дукаева Маккаеи геттара дика новкъостал даьд Косиева Ковуиеи вурийтта шу мара даланза йолча къонача доярка Джабраилова Тамарийнеи. Доахангара шура духкагІа якхара фу де деза хьийхад царна.

Болх эсалагІа лелабеча, дика Іомабала кхенза болча доярката иштта дика новкъостал деш хиннаб Абдулмуслимова Салмат, Шатуева Сима, Мяхтиева Мовлат. Цкъа укх тайпара хІама хилар ферме: къонача доярка Солтаханова Кокус деттача доаханга ерригa шура Іо ца йоаккхаш санна а хетаденна, из дош таІкар духьа, уж доахан ше дийттар Дукаева Маккас. Цунна хийттар бакъ хилар: ше деттача доаханга Іо ца йоаккхаш хІара денна кхокха литр гаргІа шура юташ хиннаяр Солтаханов. ДІалархІаІ, мел шура хул из бетта, шера! Цул совгІа тІехьара йоагІа шура дукха хьаьнагІа а хул.

— Гой хьона, Коку, Іо па йоаккхаш мел шура юсаш хиннай.

— Шамара гІоагІа хала да, Маккa цхьаццадола доахан, — аьлар Кокус безк а хеташ.

— Бетталехьа бокъонца хье беза Іатта шим, тІаккха аттагІа хургба из бетта.

Маккас даь хьехар хьа а ийца, хІанз дика доярка хиннай Солтахановайх.

Фермерча доахана луш йола шура тІехь-тІехьа тІаеттаяларо хьахьоех кикагІа болча доярката кагеГІа барашта деча новкъосталах мел доккха беркат доал. Укх шера хьалхарча 6 бетта хІара Іаттагара 1.172 килограмм шура яьккхай. Соахка цу юкъагІа яьккха хиннаЧул кхоалагІа дакъа дуккагІа хул из. Соахка хьалхарча 6 бетта фермерча доахангара яьккха ерригa шура 247 тонни 548 килограмми мара хиннаеце, укх шера 6 бетта яьккхай 416 тонни 474 килограмми. Цох торо хиннай ферма къахьегамхошка соахка цу юкъагІа енна хиннаЧул 100 тонн дуккагІа шура паччахьалкхенна дІаяла.

Надтеречни района эггара дикагІа йола ферма я хІанз «Надтеречный» совхоза 1-ча отделенера яр. Шозай беррига низ оарцагІ а баьккха, ССКП XXIII съезда сийленца накъа баха кийчлуш ба хІанз ферма къахьегамхой. Планах 2.200 килограмм лаьрхІача метте, хІара Іаттагара 2.500 килограмм шура яккха дош деннад цар.

И. ПЕТРУХИН.

ХьажкІаш хьувкъаргья

200 гектара тІара 60 центнер фуальяьхьа хьажкІаш яхара Денисенко Петра дІайолаьча Ерригросийски яхьа а ваьнна дика къахьегаш хьаоагІа Шелковской района «Коминтерн» яхача колхозера комсомолец Гордейчук Виктор.

ЛерттІа тІулакх дарах хІанз Іалаьмате дика хиннай Гордейчука кхай тІа хьажкІаш: квадраташ нийса я, хІара гІадама тІа 2—3 бот яьй.

Езача парте съезда сийна Виктора дош деннад сменах йола норма 170—180 процент кхоачашъе, ши тонн доагор кходе. Цул совгІа коммунистически къахьегама сийлен цІи яккха тІерташ хьинаре къахьег къонача хьажкІашлелаечо.

Я. ГРЕСЕВ.

КОМСОМОЛЬЦАШ ХЬАЛХА ЛАТТ

Комсомольски хьинарца, хьокхам луш къахьег кагийча нахеи мехкарашеи тайп-тайпарча промышленни объекташкеи корта боахамеи.

Коммунистически общество хьалъеча гІулакха юкъе шоай баьча боккхача лоархІамо къахьегама керда толамаш даха дог ураувттаду кагирхой. Ачхой - Мартана района кхашкеи хьайбаш леладеча фермашкеи болх беш бІаьш бола комсомольцаш, кагий нах, мехкарий ба. 2500 гектар совгІа долча лаьтта хьажкІаш кхею кагирхоша.

17 совгІа комсомольско - кагирхой звено я цу участке болх беш, царех 13 механизированни а йолаш. Зийхьа дайнадац цар чІоагІа хьийга къа. ХьажкІаш дика хиннай. ХьажкІашта гІулакх деш ду балхаш дерригаш а йистедаьннад. Гибридни участкашка канаш дІадоахаш, кхы тІа а опыленя еш балхаш ду. ХьажкІаш йоа ца ейташ а лечкъа ца ейташ а кхаш лорадеш вІашагІтеха комсомольски посташ я.

ГІулакхаш дика лел «Лермонтовский» совхозерча 4-ча отделенерча вежарий ЧагаевкІар Имранеи Солтамурадеи, «Самашкинский» совхозерча Хачароев Ахьмадеи Гапанов Гиланеи звеной. Доккхача лаьтта дуккха кхаьча хьажкІаш яха лаьцача Ерригроссийски яхьа юкъе яхай цар звеноШ. Къахьегама дика хьокхамаш дахарах ВЛКСМ-а райкомо харара кара тела ШІе байракх еннай Чагаев Имрана звенона.

300 гектар шекара свекла я районе комсомольцаша хьалкхеш. Царна деш дола кхоалагІа оасар йистедоалаш латт. Свекла дика тІаьяьннай. Свекла дика кхее лаьцача яхье хьалхара моттиг лаьцай къона Джамалдинова Тумиша керте латтача звенос.

Шерра шоашта юкъе социалистически яхь йоаржаьй района хьайбай боахама къонача болхлоша а. Яхьа юкъе яхай комсомольций-кагирхой 6 бригада. 970 етт лелабеча къонача доярката 6 бетта 876.836 килограмм шура яьккхай. Яхье баьннаЧарна юкъе хьалхара моттиг яьккхай «Самашкинский» совхоза 4 ферма. Цу ферме болх беш 13 саг ва, царех ахаш совгІа комсомольцаш а

болаш. Юккъера лаьрхІача 6 бетта цхьан Іаттагара 1104 килограмм шура яьккхай. ДикагІа дола хьокхамаш да Акаева Либихана. Шийгарча 14 Іаттагара хІаранегара юккъера лаьрхІача 1441 килограмм шура яьккхай цо. Шура йоаккхаш дика хьокхамаш дахарах ВЛКСМ-а обкома харара кара тела мандат еннай Либихана.

ДикагІа дола хьокхамаш даьхад свинарка Гладышева Надеждас. Цунна а еннай ВЛКСМ-а обкома харара кара тела мандат.

«Самашкинский» совхоза 5 отделене я комсомольско-кагирхой коа тІарча оалхазарий ферма. Шера хІаІа яккача котамгара 110 фуъ гулде йоагІа план 115 фуъ а гуллдеш хІанзехьа а кхоачаштьяй ферма. ХІара яккача котамгара фуаш гуллдара хьакъехьа дика толамаш даьхад Тазуркаева Бушас, 98 процент кІоригаш ца йойташ лсраньй Исаева Зинас.

ССКП XXII-ча съезда баха мабоагІаІара накъа баха къовсам лоаттабеш, шоаш тІаийца декхараш кхоачашдара беррига низ тІабохийт районе комсомольцашеи кагирхошеи.

Э. ИСАЕВ,
ВЛКСМ Ачхой-Мартановски райкома секретарь.

Маца болх бе йолалургья мастерски?

Белхтохаме ха этгай Первомайски района колхозашка. Укх шера района юртбоахама къахьегамхой гидуарраш, хьажкІаш, баьца даараш тІадолча лаьтташта гІулакх де дезаш, уж культураш чуецара дика кийчо а е езаш ба.

Уж лоархІаме гІулакхаш кхоачашдара района колхозашта дика тоаяь техника зш. Первомайски района колхозаша шоай техникана ремонт ю Сунженски района ремонтно-технически станцешка.

Цхьабакъда, Сунженски районе Первомайски районера долха наькъаш хала да. Цудухьа, Сунженски РТС-е ремонт е техника дІакхувлаш дукха ха а йов, цунах доккха зе а хул.

Из бахьан долаш, района къахьегамхоша дехарах 1958 шера Первомайски района Ленина цІерахча колхозе, Сунженски района чу а йоагІаш, ремонтно-технически станци е йолайир. Цу мастерске техникана ремонт е мел ешА оборудовани яр, лалла мастерске болх бергболча болхлошта общежити а хьалйир.

1960 шера бокъонца хьалъяь йистеяькхар мастерски. Цхьабакъда, цхьа шу ах шу да цу мастерске наІарах боккха чІега улла. Цу мастерскена ха деш саг а латт.

ХІанз а района колхозаша, шоай мастерски йоллашехьа а техникана ремонт Слепцовски РТС-е ю.

Из иштта кІанад аьлча, юртбоахама Министерстве йоах, мастерске ханал хьалха сий, цу мастерске болх бе ховргдолаш районе болхлой бац.

Из гІулакх дІахо иштта латте чІоагІа зене да.

Районе механизатораш мастерски болх бе йолаелга хьежаш ба.

Р. НАУРБИЕВ.

АШАХАНОВГІАР БРИГАДЕ

«Россия» яхача колхозе меттел, ерригача Наурски районе а чІоагІа сий деш я Ашаханов Саїида бригада. Жа Іуй кхыча бригадашта хьокхаме увттаю из, цунгара Іомалу жа Іуй жега дикагІа хьежа.

ДІадаха Іа деха, чІоагІа хувцалуш, хала хиннадале а, цхьа устагІа ца болийташ, дика чакхъяьлар Ашаханова бригада.

Шийна карагІдаьнначох тоъам баь Іанзар из, цо кхетадора устагІан духи тхаи даккхара йолча торонех бизза пайда ца ийцалга. Мехкарча дикагІча Іуй опыт Іомаеш ший болх тоаборо бригадо.

Ена кхаьчар жа лорга ха. Колхозе кийчйора жа ларга электрически агрегаташи нахи. Бакъда жа ларга говза нах тоъацар.

Колхозо цхьанна а шера кийчбацар жа ларга ховргдола нах, цулухьа дужха тха доадора, жена човнаш йора.

— Хьона жа дика ларга ховйоах, — аьлар Ашахановга цкъа колхоза председатела заместителе нов. Шестака.

Шийна дукха ца дувцийташ болх дІаболабир Саїида.

Ший бригадаца болх беш волча ший вешийца Ибрахимга жена мишта гІулакх де деза дІа а ьнна, шоллагІча дийнахьа Майорски яхача отарашкарча жа лоргача пункте вахар Саїид. Жа ларга доладир. Цо сиха, дика, цІена лоргар жа. Цул совгІа, жа лоргача кагийча наха новкъостал а дора Саїида, ший опыт йовзийтар царна. ХІара денна 70 а кхы дукхатІа а устагІа лоргар цо, 350 килограмм тха а доаккхаш. Беррига 913 устагІа лергар Ашаханова, царна тІера йиъ тонн совгІа дика тха а доаккхаш.

Болх дика барах дуккхаза а карара кара тела цІе вымпели ахчан премеши тийннай Ашахановна. Планах 30 центнер мара йоацача метта 47 центнер тха даьккхад цун бригадо.

Опыт йолча жа Іунца Насидов Хьамидаца яхь лаьцай Ашаханов Саїида.

Цу хана денз уж шиъ кастКаста вІаши дІа-ооха ух, кхоачамбоацараш белгалдоах, уж дІадаха вІаши дагабувл, новкъостал ду.

Дукха ха йоацаш шоай балха ятогаш йир яхь лаьцача бригадаша. Дика хьокхамаш дар Хьамида, цхьабакъда Саїида дараш тІехдар. Ашаханова тха дукхагІа даьккхадар, жа тоаденнагІа дар, жа дойта дацар.

— ХІама дергдац, Хьамид, тахан хьо сол тІехьа ва, кхоана сона тІехьакхуврива хьо, — аьлар Саїида, цІенча дегца.

ХІанз Ашаханова бригада жена осеменени е кийчлуш а Іан тІехь кхоачам беш а я. Желаш кийчъю, базаш цІенъю, хьаьш тоаду, доакъар Іалашду. ДІадахача шера совъьнна хохейнса хІанз цхьа арга дика йол я Саїида бригадага.

— Из кІезига я. Кхы а 200 тоннал кІезигагІа йоацаш йол тІая еза, — йоах Ашаханова.

Цхьан бартагІа болх барал совгІа, культурни салаІа а хов цун бригадерча жа Іушта. Цар радиога ладугеІ, жерда газеташ деш.

Жа лоаттаду моттигаш бокъонца тоаяь, кийчтьяь, шортта доакъар тІадена, гІулакх дІа па, кхоачаш цхьаккха устагІа лергбоацаш Іана дика кийчо яь, накъа пІорда тхо ССКП хургІолча XXII-ча съезда — йоах, нов. Ашаханов Саїида.

Р. БОГДАНОВ.

НОВКЪОСТАША СИЙ ДУ ЦАР

Казахстана вежарашка йолча киргизийн узбекийн республикашкара рейсах яха цІайоагІаш а, областе ха леладеча совхозашка желаш гІиллоши еча а, кхыча дуккха моттигашка а го йиш я № 11 йолча Алма-Атински автобаза машинаш.

Эрсашца а, казахашца а, кхыча къаман нахаца а цхьана хьинаре къахьеташ нохчийн гІалгІайн а ба цу йоккхача коллективе.

..ПІхийтта минут барХІаттІча сахьата мара яьнна ЯЦар со тараже венача хана, хІаьта къахьегама ди дІадоладенна дикка ха яьнилга цхьаьхкар коф гІолла лелача наха а, таташ деча машиний мотораша а. Гаьна Карой яхача жа леладеча совхозе рейса ваха кийчлуш ва общественни инспектор комсомолец Исраилов. Жхо шу мара даг из, шоферий курсаш а яьха, укхаза балха вена. Хало а оатто а ца кьовсаш, шийха тийша тІадилла гІулакх тешаме деи хиларах коллективе массанена везаш а сий деш а ва из зІамига саг.

— Атта даг машина тІа болх бе, — йоах Исраилова, — дагаЙоаца дукха халонаш нийслу наькъа араваьлча. ХІаьта а моллагІча хана, миччахьа из дале а, тІа да гІоп оарцц доацаш ешсав оалилга-м даг, хІана аьлча, доккха да тхона, шофераштa, юкъера доттагІаІ. Лоацца аьлча, атта баг тха болх. ХІаьта а шофер—дика професон-м я, — аьнна велавелар Исраилов. — Дукхача моттигашка тайп-тайпарча хана нийслуш тхона на бІаргагу, мел чехка хувцалу лаьттан зохь, мел тоалу советски сага вахар.

Тхо Исраилова латташ хьагІабаьхкар автобаза кертера инженер Сыртанов Самат Кадыровичи, парторг Козлова Анастасия Ивановнаи. Рейсах водача шофера никъ даьккъала бийцар цар. Машин кхайлаяьлар.

— Дика бІаьмига саг ва Исраилов, — аьлар Самат Кадыровича. — ХІара бетта план 130—150 процент кхоачашъю цо. Дукха ха йоаццаш, цхьаккха аьвари ца еш цо дукха болх бар белгал а доакъаш, Советски Казахстанеи, Казахстана Компартеи 40 шу дизача деношка Сийлен грамота еннай дунна-комсомола горкомо. ХІанз шоллагІча класса шоферал Іомаде а дага ва из.

Из санна хьаьнала къахьегаш, новкъосташа лоархІаш, царна безаш дукха гІалгІайн нохчийн ба цу базе.

Уж ба Балхоев Муса, Баркинхоев Іусман, Мазиев Муса, Мазиев Іиса, Сапанов Амир, Гантемиров Махьмад, Оздоев Іумар, иштта дукхха кхьбараш а.

Цу шофераша массе а хана тІехкхоачашъю балха нормаш, цар машинаш ца йохаш массаза балха кийча хул, хІаьта бензина а, резина а кхом бу.

Иштта хьаьнала къахьегарах цу йоккхача коллективе сий ду вай кагийча наьха.

М. МАЗИЕВ,
Алма-Ата.

Серпуховцай хьокхамах

санна, Нохч-ГІалгІайчен юрта боахама къахьегамхой а уйла йолаш ба парте съезда баха мабоагІІара накъа баха, из исторически ди къахьегама кердача толамашца белгалдаккха.

Паччахьалкхенна ялат дІадалара план кхоачашъеш дика къахьийгад укх шера Надтеречни районерча ахархоша, цхьа миллион пунт совгІа ялат Даьхен амбарашка деккад цар. Шин плана боарам болаш ялат дІаденнад Урус-Мартана района колхозашеи совхозашеи, ялат дохкара план 117 процент кхоачашъяьй Грозненски районо. Ялат кийчлара планаш тІехкхоачашъяьй Наьсарен, Сунженски, Ачхой-Мартана районаша а кхычар а. Цхьабакъда, шоашта кагарІцаьннарех кхоачамбаь Іеш бац ахархой. Парте XXII-гІа съезд хьаелла ди тІакхоачаш шоаш тІаийца социалистически декхараш кхоачашде а хьажкІаш а тІехьа 7,5 миллион пунт ялат паччахьалкхенна дІадала а аьнна декхар шоашта хьалхашка оттадаьд цар.

Дика вІаштІехьбаккха беза чІоагІа хьийкъа хьажкІаш чуецаш бу болх, паччахьалкхен, колхозий, совхозий амбарашка чудехка ялат лерттІа лорадегга.

Республике дІае йолаяьй жерда культура — шекара свекла. Свекла лелаераша чІоагІа къахьегар бахьан долаш дика хьувкъаргйолаш я из. Август бетта болх бе йолалургья керда йилла щекар доаккха завод. Свекла толамца кийчъяра а заводо хьданза болх бара а хІанзе а уйла е еза, из бехктохаме гІулакх дикагІа чакхдоаккхаргдолаш кийчо е еза. Хьалхехьа а оттае еза свекла чуецара балха а из дІаэцаргйолча пункте дІаяхьара а планаш, укх таргтарча деношка ремонт яь йистеякхха еза свекла чуецаргйола техника, бокъонца кийча хилийта еза автотранспорт.

Ялат хьувкъадеча санна, свекла хьувкъаеча а йизза чакхъякхха еза болхлой из культура хьувкъийта материальни хьаштдолаш хургбола принцип. Из да хьийкъача свекла хІара звеношка къаьст-къаьста учет лелае а еза, хьахиннача свеклага хьежжа кхы тІа луш дола алаш дала а деза яхилга.

ССКП ЦК указанешка хьежжа укх шера мамотта дуккхагІа гурахьа дІаов культураш дІае а еза, 1962 шера уж дуккхагІа хьувкъаргйола балхаш де а деза.

Республика колхозашеи совхозашеи укх шера дІае еза 145 эзар гектар гурахьа юв культураш. Из декхар кхоачашдара хІанзехьа а дизза балхаш дІадоладе деза культураш дІае лаьтта а дІадув фу а кийчдеш. Уж дІаовш къаьстта теркам тІабахийта беза «Безостаяи» «Скороспелкеи» яхача сортех дола гурахьа дув кІа дуккагІа дІадера, хІаьта иштта кІа дІадера стандарта 1-чеи 2-чеи классел лохехьа доацача фуца йиззача нормах из дІадера а.

Укх шера дизза кхоачашде деза бІаьсти культураш юврйола лаьтта зябь еш аьха даккхара декхар. Из да гурахьа ялаташ дІадувшшехьа, баьца даараши нух токхо культураши чуэцара тІеххьа зябь еш лаьтта аха деза яхилга.

Шоашта хьалхашка оттадаь декхараш ССКП XXII-гІа съезд хьаелла ди тІакхоачачА денага кхоачашдара еша ерригa торонаш я республика юрта боахама къахьегамхошка

Уж кхоачашде колхозашкеи совхозашкеи кхоачам хиллал техника а нах а ба. Царга шоай ханнахьа а нийса а болх байтар партийни, советски, юрта боахама органий, колхозий, совхозий декхар да.

Бехктохаме декхараш латт хьайбай боахама болхлошта хьалхашка. Коммунистически парте XXII-ча съезда баха мабоагІІара накъа баха тІерташ, цар шоай беррига низ тІабохийт тІаийца декхараш толамца кхоачашдара а валовой лаьрхІа семилетка кхоалагІча шера 1960 шера даькхачул дулх — 27 проценти шура 15 проценти дуккагІа яккхара, фуаш 17 процент дуккагІа пулдара, массадола тайна дулх 20000 тоннага кхоачаш, шура—61000 тоннага кхоачаш, фуаш — 27 мильнонага кхоачаш кийчдара.

Уж декхараш кхоачашдара тІехьа лоаттабеча къовсама керттера ха оттай хІанз. Партийни, советски, юртаболхама органашта, колхозашта, совхозашта, хьайбай боахама беррига болхлошта хьалхашка латта декхар да кхоалагІча кварталге дулх, шура, фуаш дуккха дуккагІа дохкара беррига низ тІабахийтар.

Из де лерхІаш парте районни комитеташ, райисполкомаш хьажа декхарийла я хІара колхозе, хІара совхозе валовой лаьрхІа йоаккхача а кийчеча а продуктай гІулакх мишта латт, парте XXII-гІа съезд хьаелла ди тІакхоачаш цхьаккха боахам, отделени, ферма, бригада шоай декхараш кхоачаш ца деш юсаргйоаца хьадда гІулакхаш оттаде а уж чакхдахийта а.

Терко е еза шурий, дулхе, фуий товарность мамотта лакхъяра, хьадда йоаккха деза хьайбай продукташ йоаелгеи харцахьа ухийталгеи, доагІаш дола гІулакх ца дарах, инфекционни лазарех хьайбаши коа тІара оалхазараши довлга.

Боахама учет лоаттаярахи хьайбай продукташ ложкъаярах лораелга Іалашдарахи бола совхозий директорий, колхозий председателий, фермай управляющейи заведующейи, бухгалтерий, зоотехникий, ветеринарни болхлой бехктокхам лакхбе беза.

Шерра чакхдаккха деза колхозашкеи совхозашкеи бахача нахагара хьайбаш йийелга.

ХІара ди массаза доал гаргагІорт вай исторически лоархІам болаш хургдолча хІаманна — ССКП XXIII-гІа съезд хьаеллача денна.

Республика юрта боахама къахьегамхой чІоагІо яь ба шоай къахьегама кердача хоталонах цу дийнахьа рапорт дала, шеко йоацаш теша а мегарчва из иштта хургхиларах.

К. САВЕЛЬЕВА,
ССКП обкома юрта боахама отдела заведующе заместитель.

ФЕЛЬЕТОН

ЦІаькха вІашагІкхетталца...

— Цу бус Баматтиреевгіар бахача цІен зохе нийсвеннаЧоа укх тайпара сурт бІаргагурдар: нах бийша а бувшанза а ха яр из. ЦІен зохе да хьалъийлуш коа дІаЧу а хьежаш кхозза-диазза нах тІехбаьлар.

Царех цхьанне хьаттар:

«Ше араяргйий из? Шоллагіа вар тІачейхар: «Ма Іовдал хІама я хьо, ше араяргья хьона!»

...ШоллагІча дийнахьа Іайшет йигай, аьнна цІаьхха хабар арадаьлар. ЗІамигача юрта чехка чакхъякхар из дош. Бакъда, дукха нах-м бацар хазаьчох тешаш. Цу гІулакха дух ховраш мара тешаншар.

«А, из — харц да, Іайшет йигаьхургьяц», — йоахар юртахоша.

Уж массехь саг мара хІана тешаншар-хьоІ Іайшет маьре яхай аьлча, шийна везача зІамигача сагага йоІ яхар-м дика а хоза а гІулакх ма дий, — аьнна хатта тарлургда газет дешараша.

Из-м нийса хаттар дар, нагахьа санна...

Курчалой районе Аллерой яхача юрта ях Баматтиреева Іайшет. Цун ханара йиІигаш школе дешаш я. Хьамсарча партеи правительствам цхьаккха а хІама кходац царга дешийтара, царех бизза вай гІозача заман нах бара.

Іайшета а деша мегар, нагахьа санна цунна духьал ший... даи нанеи даьннадецаре. Цу бІехача гІулакха юкъе къаьстта «белгалъяьлар» Іайшета нана—Умидат. «Кхалсага-м сенна дезар дешар, цо дийшар-м дайнадар», — аьнна хетача Умидата лейр зІамига Іайшет тайп-тайпарча повзарашка, сакъердамашка ахар.

Вай мелла дийцача а нанна йиІиг йоккха хиннай, хІаьта из кастта маьре яхийта а еза, аьнна, уйла чуессар. Умидат шоана хетача нахах саг яц. Дагалехад. Чакхдаккха деза!

Хургволча нейцийга дукха хьежа везанзар. Шоай юрта «саггота» саг йоалае езаш зІамига саг нийсвелар.

Из вар Минкаилов Ювсап. Цун 26 шу даьннад. Ах шу совгІа ха яьннай из армера цІавена.

Лоацца аьлча «хало а оатто а ейна, виззаь цІен-да хургволаш кІант ва-кх Ювсап», аьнна, дагахьа фаьза хилар Умидат а.

...ХІанз сона зохе вагІа Ювсап. Истол мара юкъе дац тхона. Юккъерча деттара, шера белаж, маьлхо ихьатар яь юхьмараш,—цунна бІарХьаьжачо этгара хьалха из зув.

— Дог а доагІа шун-м,—йоах цо, — сога уж мо «пайдан доаца» хІамаш хетта. Хьаьнала къахьегаш вах со.

Грозне «Октябрьнефть» бурув деттача конторе монтажник ва Ювсап.

— Фу ях оаш? Фу даьд аз? Сайна еза йоІ мара йоалаяьйий аз, кхы аз хьалххара йоалаеш а яц из. Минут массаза яла Ювсапа доккха са доах. Мух хьекхача санна истола тІара кхьхаташ хьалъийлу.

Доккха денал, къонахчал дезаш дола хІама шийна каратІдаьлча санна дувц Ювсапа: «Шозза-кхозза хи тІа бІаргаейра сона Іайшет. «Ззаелар» сона из. Шоана махарра Іайшет из йигар».

Советски законаш дика довз Ювсапа. Цунна дика ховра кхенза йола, 14 шу мара даьнна доаца йиІиг йигарах Іаьдало хьесташ кертах кулг хьекхаргдоацилга. ХІаьта а Ювсапа йигар зІамига Іайшет. Тешаргда вай, судо цхьаккха а къахетам ца беш Минкаилов Ювсапа бехк бергхиларах.

Уккхаза йистеякхха мегаргьяр е фельетон. Бакъда, цхьаькха саг ва вай хьоахаве везаш — Ювсапа да — МаІал. МаІал ва виІий зоахалол вІаштІехьдоаккхаш «нийслургйола халонаш» аз сай яІан тІа хьаац, аьнна «хох санна» цІеча фоартан тІа тІоамар техар.

Вешта, шийна дика довзаш цу балха дикка «опыт» йолаш гІулакх-м дар цо доладаьр. МаІалас леладечаийрчача гІулаккех са кхийттад колхоза парторганизаце секретара Газалиев ЛуттІай. Цо дІахайтар МаІалас леладу гІулакх во долга а из мотийтаргдоацилга а.

— Шоана моттий МаІал юхаваьлар?

— Мичара!

— «Укхо дувцар-м ший хабар дар, бакъда, доаладаьчоа ховха нуская хургда», аьнна ший тайпара кхетадир МаІалас шийца даь къамаьл.

Из иштта цунна моттарах дукха тамаш ергьяш МаІалий кхайленаш йовзачар. Лоацца вувцаргва вай из. Массехь шу даьннад колхоза цхьаккха шей дІа а ца луш колхозо ийцача цІеношка из ваха. ЙоккхагІа йолча сесаго даь кхо бер да МаІалий.

«Цхьа сесаг-м моллагІча къонахчо а йоалаю, со царех ваг», аьнна, МаІалас укх шера март бетта 20 шу даьнна Курси йоалайир.

Ювсапа бехк боккхагІа бале, бакъда зІамигача Іайшета тІоза вахара иразах яккхарах цхьаккха дича а бехказа балийта йиш яц Умидати МаІали.

Мишта нийсденнад вай Советски вахаре из тайна ийрча хІама? Цу массехь «сага» мишта вІаштІехьдаьннад Іайшет ший иразах яккха. Цу хаттаршта суде цар жоп делча бакъахьа хет тхона. Судо доагІача бесса къоастаде деза из гІулакх.

Цаькха, суде, вІашагІкхетталца...

М. МУСИЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Дов доладеннад

ТУНИС, 20 июль. (ТАСС). Укх тIехьарча 24 сахьата Бизертаи Туниса къулбехьарча доазонийн районаш франко-тунисски чIоагIача довна моттиг э хинна дIаэттай. Ший территоре тIара французски эскар укх гарггарча хана дIадаккха Туниса яьча чIоагIонна духьал даьлар из дош дувца французски правительства безам ца хилар, из бахьан долаш цIий Іо а дохийташ довнаш хилар. Туниса Іаьдало хьалхехьа а мукъа ца белча французски эскар дIа-юха даха мукъа доацаш хиларах дола приказ къоачашдеш, селханарча дийнахь тунисски национални гварде соцаваьв французски эскар латтачара вода французски эскара гIулакхера 35 саг. Фецарча тIема духьаларча Туниса оборонага приказ кхаьчад Бизерта района тIа яьннача моллагIча а самолета дов де, аьнна. Из приказ делар самолеташца Бизерте чIоагIалонна парашютисташ бахийта, аьнна французски правительства соцам баьчул тIехьагIа. Тунисций зенитни артиллере дов дир цхьан вертолетанеи тIема йиъ самолетанеи. Сарахьа французски парашютисташ Бизерте Іобессар, царна тIехьха французски авиаце бомбаш йийттар базана гонахьарча тунисски эскара, из дов дарах 6 тунисец лозаваьв, царех 2 чIоагIа а лозавеш. Французски эскарцара а лозабаьб нах; 30 салте лозаваьв, царех 10 чIоагIа а лозавеш. Французски тIема кемашка приказ кхаьчад Бизертски Іама чу кхача, аьнна. Канала чу гIолла уж кемаш Бизертски Іама чу макхачийта, аьнна ший аргIана приказ кхаьчад тунисски эскарга а. Французски военни мастерскеш йолча Мензель-Бургиб яхача городе французски герзаца кийчденнача низаштеи тунисцаштеи юкъе бIарччача бус дов хулаш моттиг хилар. Из дов деш венна а човнаш хинна а 50 саг ва.

Тунис Африка Пресс яхача агентства йоах, французски авиаце Бизертерча тунисски позицешта ништта бомбаш еттар «гуччахьара агресси» я. «1961 шера 19 июль историе чу гIоргда ший лоIаме ба аьнна Франце ше эггара хьалха мукIарло даьча мехка а халкъа а доал де ший безам хилар цо гуччахьа хьахьекха ди а хулаш, — йоах цу деша хьакъехьа Тунис Африка Пресс яхача агентствас. — Франце правительства решенех вIаштIехьа а даьккха, французски эскаро даь дов бакъде цхьаккха а бахьан дац.

Тунисски позицешта бомбаш еттаро, парашютисташ Іобоссаро Туниса территоре тIа гIолла французски самолеташ ма лелийта аьнна баьча соцама яхар ца дарах йолча решенеца цхьана кхаьгга хьахьокх, из хьалхехьа а вIашагIъелла агресси хинна хилар».

Туниса кхыча мехкашцарча гIулакхий паччахьалкхен секретара Садок Мокадема селхан сарахьа тIахьийхар Советски Союза, США, Англе, хIаьта ништта Голланде, Итале, Югославе, ФРГ-з, кхыча мехкий посолаш, этта хьал царга дIа а довзийтар.

Китая кхашка

ПЕКИН, 19 июль. (ТАСС). Китая дуккхача провинцешка чуэца доладеннад хьалха кхачаш дола дуга. Цянски яхача провинце лоадама хIама ца эпшаш 5,5 эзар гектара тIара чуийцад хьалха кхачаш дола дуга. Чуийнна дуга чуэцаш ба Гуанси-Чжуански автономни районе а. Юкъюкъера кхаьча даьнна дуга чуэца кхыча провинцешка а болабеннаб. Китая Халкъа Республика дуккхача районашка хьалха кхача дуга чуийца мадаьлле а, тIехьа хьадоалача дуга рассада дIайогIа болабеннаб ахархой.

Республике дукхагIа кIа дIадуьш йолча Къилбаседа-Малхбоалехьарча Ляони яхача провинце дукхагIа дола кIа чуийца даьннад.

ДIайийна культураш чуэца а, юртбоахама машинаштта ремонт е а, ирригационни гIишлош е а ахархошта новкъостал дара городашкарча промышленни предприятешеи учрежденешеи болхлойи техникаши ухийт юрташка.

Бизертера гIулакхаш

ПАРИЖ, 19 июль. (ТАСС). Франс Пресс яхача агентства корреспонденто Тунисера хоам мабарра, тахан тунисски артиллере йоккхий топаш йийттай Бизерта яхача французски тIема-форда базе чуккхийсача французски парашютисташта.

ПАРИЖ, 19 июль. (ТАСС). Франс-Пресс яхача агентства корреспонденто Тунисера хоам мабарра, Туниса оборона министерствас тахан хьакхайкадаьд тунисски артиллерес йоккхий топаш техай французски йиъ самолета-разведчика, Бизертерча тунисски артиллерийски базана тIара уж тIехйоалача хана.

ПАРИЖ, 19 июль. (ТАСС). Франс-Пресс яхача агентства корреспонденто Тунисера хоам мабарра, французски тIема-фецарча низаша тахан бомбаш йийттай тунисски позицешта.

ФРАНЦЕЦАРА ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ГIУЛАКХАШ ХОАДАДАЬД ТУНИСА

ТУНИС, 20 июль. (ТАСС). Бизерта яхача метте Франце леладу агрессивни гIулакхаш бахьан долаш тунисски правительства кхыча мехкашцарча гIулакхий статс-секретара Садок Мокадема тахан ше волча хьа а хьийха французски гIулакхашта поверенни волча Рауль Дюваларга хоам баьб, французски правительствацара дипломатически гIулакхаш хоададе лаьрхIад тунисски правительствас, аьнна.

ЧIОАГIЛУШ ЛАТТ СОВЕТСКО-БИРМАНСКИ ДОТТАГIАЛ

РАНГУН, 20 июль. (ТАСС). Советски Союза новкъосталца хьалъя госпиталь дIалулга чакхдаьлар селкан. Цига къамаьл даьча Бирмански Союза доазол дехьарча гIулакхий министра, Шански паччахьалкхенна керте латтача САО кун чо из новкъостал бахьан долаш чIоагIа баркал аьлар Советски правительственеи халкъаи, къаьстта Н. С. Хрущевна шийнеи, хIаьта советско-бирмански доттагIал чIоагI а лулла, дегIа а доагIалда, аьнна ловца а баьккхар цо.

Цига гIоза вIашагIкхийттача наха хьалхашка къамаьл дир Советски правительственни делегацена керте латтача В. П. Елютина. Советски бирманскии строителаша барт тайна цхьана хьийгача кхих доккха беркат даьннад, аьлар цо. Шоай къаман культура а унахцIено а тоаяра Бирма халкъаш тIакхувш хилара чIоагIа сий деш я Советски Союз, аьнна, белгалдаьккхар В. П. Елютина.

США «ФЕЦАРА ШПИОНАЖ» ХЬАЛЛОАЦ АНГЛЕ

ЛОНДОН, 20 июль. (ТАСС). Авиаце министра Эмере селхан английски общинай палате хьакхайкадир, «ракеташта духьаларча оборона системана» («МИДАС») чуйоагIа лаьттара станци—база Англе йиллэра хьакъехьа барт баьб Англеи вIашагIкхийттача Штаташеи.

Ховш махиллара, космосера шпионаж лелаергIойла ашпаратура тIалаттача говзалца хьаяьча дуккхача Лаьттан спутникий система чуийнна кийчъеш я хIанз США.

Цу спутникашца тIара хьайийу шпионски хоамаш Іотергда уж хоамаш доашхаш йолча лаьттарча станцешка. Царех цхьа станци я Англе кьаеш йола база а. Эмере баьча хоамах, из станци хургья английски ВВС базанца Киркбрайде (Камберленда графство). Из станци хьаярга а лелаярга а дIадодача рузкъах цхьадола дакъа шийна гIатIаьзд Англе. Алхха из вIашагIйолларга а 2—3 миллион фунт стерлинг дахийта лерхI.

«МИДАС» яха станци хьалъяра хьакъехьа авиаце министра яьча заявленена чIоагIа духьал баьннаб лейбористаш. Лейбориста Рой Мейзона белгалдаьккхар, вIашагIкхийттача Штаташа уттаеча «Фецарча шпионажа» раьза я, хьагучох, Англе правительство, аьнна.

АГИТБРИГАДАШ—ЮРТБОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШТА

Шаьлан района культура болхлоша юртбоахама къахьегамхошта дикагIа гIулакх дергдолча тайпара лелабу шоай болх.

Біаьсти яьлча денз района художественни самодеятельноста коллективаша агитбригадаш вIашагIъехкай. Самодеятельноста дакъа лапархоша каст-каста бригадашка, фермашка дIа а ухаш концерташ уттаду.

Самодеятельноста болх къаьстта дика вIашагIбеллаб районни культура цIагIа. Уйхаза болх беш я халхарийи, иллейи, драматическии кружокаш. Цу кружокашка дакъа лоацараш концерташ оттаде баха хиннаб «Шалинский» совхоза 5-ча отделене шурий-товарни ферме, баьца даараш леладеча бригаде, комсаш лелаю звено йолча.

Районни культура Шен художественни самодеятельноста коллектив дукха ха йоаццаш «Джалка» яхача совхоза 2-ча отделене баьца даараш леладеча бригаде хилар. Баьца даараш леладераш чIоагIа салоIам хулаш хьежар иллеш, ашараш, халхараш юкъе а долаш, шоашта оттадьча концертага.

— Цу концертах чIоагIа сакъердам баьнна, делкъийна дуа хIама а лицценнa даьгIар тхо, — яхаш, дувц бригада болхлоша.

Шо-шоай юрташкарча юртбоахама къахьегамхошта а кхыча юрташка бакача наха а дика гIулакх ду Дубай-Юртарча, ЗIамигача АтагIарча, Мескер-Юртарча, Сержен-Юртарча клубий художественни самодеятельноста коллективаша.

Дика болх бу района киноболхлоша а. Юрташка бахача наха а, кхашка болх беча къахьегамхошта а кинофильмаш хьокхаш дикагIа а дукхагIа а гIулакх дарах района киносета укх шера шоллагIча квартале республике гIолла хьалхара моттиг яккхара культура министерства дIа-юха тела ЦIе байракх еннай. 121,6 процент кхоачашъяьй Шаьлан районерча киноболхлоша шоай балха план.

А. ИНАРКИЕВ.

Укх шера дика вIаштIехьбаьккхаб Шалински района Сержен-Юртарча бераша салоIача дачера болх. ХIанз цига салоIаш Старопромысловски района промыслашкарча мехкдаьттахой дукха бераш да. Даче дика а сакъердаме а салоI кагийча бераша.

Сурта тIа: даче салоIаш дола мехкдаьттахой бераш.

С. ШЕРИПОВА сурт.

Ханнахьа кийчъе школаш

Дешара шу доладала дукха ха йисаяц

Октябрьски районера № 8 йола бархI шера школа дIа-юха мел хьежача бурув детта вышкаши промыслай участкашн бIаргагуш, гув тIа хьалъяь я. Школе деша дагIараш цига балха боахкача мехкдаьттахой бераш да.

Керда дешара шу доладала цхьа бутт совгIа ха мара йисаяц. Дешара шу дIадоладара фу кийчо яьй-хьогI школа? Укх шера школана ремонт ю специализированни монтажни цеха гIишлош еча участка (начальник нов. Кузнецов). Диъ шу даьннад школа цхьа здани нах чубахаш латта, дешархошта эпшашехьа а мукъа ца а йоалийташ. Из гIулакх иштта леладар бахьан долаш кхаь сменах деша аха дезаш хиннад бераш хIанзалца. Цу тIулакхо дукха новкъарленаш ю деша ухача бераштa. Масала, школе бераш кхоъ—йиъ километр гаьна йолча 63-чен 58-чен участкашкара ух деша.

Школа чууллача шоллагIа йолча зданена хIанз ремонт еш латт. Цхьабакъда, ремонтни балхаш ханнахьа йисте а ца доалаш дисар кхерам болаш да. ХIана аьлча школа шефство лелаеча № 56 йолча участка механически мастерскеш (заведующи нов. Елизаров) ремонтни балхаш сихха чакхдахара йоахко ца ярах. ХIанз а цхьаккха класс дешархой хьачуэца йиш йолаш кийчъньяц. ХIана гоаюхьогI ремонт йисте ца йоаккхаш аьнна хеталургда. Из гIулакх иштта нийслу школана ремонт е 8 плотник везача 3 мара болх беш ца хиларах. ХIанз а плотникий балхаш йистедаха дагабац уж. ХIаьта уж балхаш йисте ца даьхача штукатурка е а басараш хьакха а йиш яц.

Школа директора А. Волосюка хьу шоай а йолаш гонахьа карт е аьнна дийхача нов. Елизарова «херх кагбеннаб», аьнна хьуна херх хьакха а карт е а тиганзар. ДIатехкача карт е безам ца хилар мара кхы кIама хиннадацар из.

Кхы дикагIа лелац из гIулакх хьалъеш латтача № 29 йолча школа кердача здане а. Из школа дIадахача 1960 шера сентябрь бетта эксплуатацена дIаяла декхарийла яр я № 4 йола строительно-монтажни управлени. Укх шера цхьоалагIча августе йистеяккха лаьрхIар цар школа, цхьабакъда, дешара шу дIадоладара жийча ца хилар кхерам болаш я из. ХIана аьлча школерча кухнена лаьрхIа еча газопровода эша 250 метр турбаш йолаш яц, цу балха хIанз а оттаяь проект яц. Цул совгIа электроэнерти чуйилла электрооборудовани, высоковольтни трансформатораш яц. ГIишлош еча управлене кулгалхошта ха доагIа цхьоалагIча сентябре бераш деша даха дезилга, хIаьта сентябрь бутт ший ханна боагIаргболга а.

Геттара мела лел ремонтни балхаш № 19 йолча юкъерча школе. Укхаза ремонтни балхаш ду МВД капитални гIишлош еча отдела (начальник нов. Морозов) ремстрой контора коллективо.

Укх шера йистедаьнна хила дезаш да школана хьатIахетта деш латта керда диъ классни цIа. Цхьабакъда, цIеной пенаш хIанз а хьалдетта даьннадац. Нагахьа санна уж йисте ца доале кхаь сменах деша ахабезар кхерам болаш да бераш.

Нагахьа санна цу тайпара гIулакх гIишлош еча организацей кулгалхоша дIахо хьойя керда дешара шу дIадоладе школаш кийча хургьяц.

Цудухьа кхоачамбоацараш сихха дIа а доахаш 1-ча сентябре кхачалехьа шефаша а школай кулгалхоша а беррига низ тIа а бохийташ кийчъе еза школаш.

Б. КОСТОЕВ.

КИНО

„КАЗАКАШ"

«Россе центра Оленин гаьнагIа мел воала, гаьнагIа хетар цунна дагадоагIа деррига хIамаш, хIаьта из Кавказа юхе мел кхоача, чIоагIагIа гIоздувлар цун дог. ГIорваьннача эрсий снйлахь-воккхача писателя Л. Н. Толстойс язъяьча «Казакаш» яхача повеста тIара уж дешаш деш диктора, Оленин Кавказе кхаьча эпизод фильма тIа гойтача хана. Укх деношка республика кинотеатрашка гойташ йола «Казакаш» яха кинофильм арахийцай «Мосфильм» яхача киностуде (сценарий язъяр ва В. Шкловский, режиссер-постановщик—В. Пронин).

Ший дворянски обществах дог йиккха вола Оленин боарам боаццаш гIадваха ва Кавказе кхаьча. Керда Іалам, керда нах, керда вахар... «ХIанзчул тIехьагIа аз дIадоладергда керда вахар,—йоах Оленина, цхьабакъда...

...ЧIоагIа зембоккхаш Іомаду Оленина ше ваха сецача юртарча казакий гIулакхаш. Фильма тIа а, повеста тIа санна, дика гойтад казакий вахар, цар оамалаш, къахьегача наьха тайп-тайпара образаш. БIаргавайначунна вицлургвоацаш ва Ерошка. Из роль геттара дика ловзаю гIорваьнна артиста Б. Андреева. Чоалхане образ я из. Ерошка гIорваьнна черахь ва, хIаьта адамий оамалаш, вахар дика довзаш, чIоагIа сакъердаш, эгIазвахача бирса хулаш, иллеш оалаш, къахьегача нахах хьаваьнна, адамаш дукха деташ вола саг ва. Уж еррига оамалаш къаьгга хьагойт Б. Андреева, Л. Толстойс язвяьча бесса волча Ерошка образ кIоарга гойта карагIдаьннад артиста. Къаьстта дика ловзаю цо тIехьара Оленин накъа воаккхаш йола сцена. Дег чура оал цо, Оленинаца Іадика ювцаш, «Сона дукха веза хьо» яха дешаш.

Лукашка роль дика ловзаю артиста Э. Бредуна. Бакъда, из образ повеста тIарчох дикка тара йоацаш а я, хIаьта хувцаяларах дикагIа хиннай ала йиш йолаш а яц.

Чоалхане образ я Марьяна яр. Из геттара хоза йоI я, цхьабакъда, кхыча персонажех тара йоацаш, ший тайпара оамалаш йолаш я. Эггара хьалха Л. Толстой дага хиннав Марьянах романтически поэма язъе, цхьабакъда, цахаддаш вахар Іомадеш хиннача воккхача художнико казакий вахархьал гойташ йола реалистически повесть язъяьй. Цу повеста тIа а Марьянас эггара йоккхагIа хIана лацац, аьнна, моттиг дIалоац. Марьяна роль ловзае къаьстта хала да, хIана аьлча цун цхьайола оамалаш дух тIа вала геттара хала я. Артисткас З. Кириенкос из образ кийчъеш дукха кхаьхьийгалга гуш да: ший тайпара сурт гойташ, кхетамца чакхйоаккх цо хIара эпизод.

Оленина образа маIан дика кхетадеш чIоагIа говза ловзаю из роль артиста Л. Губанова. «Казакий» идея дукхагIча даькъе къаьстта Марьянан Оленинан юкъе хотташ даьннад гIулакхаша хьагойт. Оленина езалу Марьяна, цхьабакъда вIаштIехьдалац цунца вахар дIадоладе—дворянски классан ахархоштен юкъе вIашкая йиш йоацаш йола юкъ йоалл. Наьха саг лоарх Оленинах цу юртарча берригачар а. Ишта, воагIача хана хинна керда уйлаш чакхъялац Оленина.

Фильма автораша цхьайола сценаш повеста тIа йоаццача бесса ший тайтара вIаштIехьъяьхай. Цхьабакъда, цхьаццайолча моттигашка из гIулакх дика карагIдаьннадац. Говза вIаштIехьъяьккхай ала йиш яц Ерошкеи Оленини аькхе ваха сцена. Сай карарабаларах сов эгIазваха Ерошка Оленин а вицвенна ведда дIавода. Из, цкъа-дале, бакъ хеталуш а дац, хIаьта Ерошка образ дикка толхаеш гIулакх а да.

«Казакаш» яхача повеста тIа авторо хьахьекхад цIаккха дицлургдоацаш дола Кавказа Іалама хоза сурташ. ХIаьта фильма автораша, кино торонех бизза пайда а эцаш, дика гойтац Іалама хозленаш. Шерра гойтац казакий вахар а, къамашта юкъера гIулакхаш а. Фильма чулоацамга диллача кIоарга, ший тайпара яц Г. Попова язъяь музыка а.

Къаьстта хьагойт фильмо тIом дунен тIа эггара адамашта ца эшаш, царна зулам деши гIулакх долга а, хIаьта тайп-тайпарча къамех бола къахьега нах массаза а шоайла доттагIал долаш, машаре баха ловш хинналга а.

Тахан цу фильмо гойташ дола къамашта юкъера гIулакхаш бIаргадайча цIаькха а дог доагIа адамашта дагалаьттар кхоачащдаь йола, къамий доттагIал тIехь-тIехьагIа чIоагIдара, цар иразе вахар тоадара цахаддаш йоакхо еш йола вай хьамсара парти хоастае. ХIанз вай республике цхьан бахаш, безаме къахьегаш, чуийнна ворхI шера план кхоачашъеш ба эрсий, нохчий, гIалгIай, казакаш, ишшта кхы дуккхача а къамех бола нах. Шоай вахар цар хестаду кердача иллешца.

...Илли ала, дег чура дувца.
Нохчий, гIалгIай, казакий доттагIал...

Уж дешаш хоз тахан халкъа таланташа доахача иллешта юкъе.

ЦIена уйлаш дег чу а ювшаю фильмо: къамий доттагIал дIахо чIоагIдара, дунен тIара машар бахьан къовоам лоаттабара безам тIабохийт цо.

А. МЯКИЕВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ

Дунен тIа нах сутара боахар, цар сатем боабер малав?

«АГРЕССЕИ ТIЕМЕИ КЕРТЕРА НИЗ — АМЕРИКАНСКИ ИМПЕРИАЛИЗМ»

ВАЙ ПОЛИТИКА ЛАРД — МАШАР

Духхьал цхьан хIаманна тIакхувш — машара тIакхувш дах еррига чу планета тIара халкъаш.

БIаьшерашка хьогаш адамашта дагабоаллар машар ба. Цхьабакъда, ах бIаь шу хьалха а тIехь машар отталургболаш бацар. Иштта адамашта дагадоалла из хIама кхоачашдулургдолаш низ бацар цу ханна Лаьтта. Дунен тIара хьал овлан тIара хувцаделар Советски Союз низ бола социалистически паччахьалкхе а хинна дIаэттачул тIехьагIа, дунен социалистически система хьа а хинна, чIоагIъенначул тIехьагIа. ХIанз, адамий общество дегIайоалаяра кертера фактор а хинна тIа-тIа а чIоагIагIа дунен социалистически система дIаотташ латтача хана, дунен жерда тIом ца хилийтар, тIемаш общества вахара чура цIендаь дIадахар де йиш йола гIулакх а хинна чIаотт.

Советски Союза, хIаьта ништта кхыча социалистически мехкий а, машара политика ханна дола гIулакх дац. Социализмана машар эш органически хиланза даргдоацар санна. Социалистически мехкашка Іаьдала керте латт болхлойи ахархойи. Уж ба шоай къахьегамца деррига материальни рузкъа хьадераш. ХIаьта тIемо хIалак ду из рузкъа. Цул совгIа, цунах боала беррига бала къахьегача наха качбода. Цудухьа болхлойи ахархойи паччахьалкхеняша дег чура безаш машара тIехьа къовсам лоаттабу.

Коммунистически парте хьалхле а лелаеш, вай мехка коммунизм хьалъяра йоккха программа чакхйоаккхаш доал советски халкъ. 15—20 шу даьча дунен тIа хьалхара промышленни паччахьалкхе а хинна дIаоттаргья Советски Союз. Советски халкъа вахара хьал дунен тIа эггара толашагIа хургда. Керда тIемо, къаьстта термоядерни герз юкъе долчо, кхы дика хIама дергдац вай халкъо де дагалаьца уж сийлахь-доккха гIулакхаш юхаозилга мара. Коммунизм котъяккхара-м тIом безац. Духхьал машара хьалашка мара бокъонца гуччадалац социалистически строй экономика, культура, Іилма, техника деррига доакъошца капитализмал массе оагIорахьа толашагIа хилар. Социализма оагIув хьаллоацар машар ба. Герза низаца а доацаш, ший ньоххама низаца, ший политика толашагIа хиларца халкъаш тIаувз социализмо.

Цу тайпара, Советски Союз, дунен социалистически лагерь хилар бахьан долаш адамашка кхаьчаб дег чура а халданза а машара тIакхийна ца Іеш, машар лорабе бокъонца торонаш йола, историе чу эггара кхьалха хьахинна низ.

Гой цудухьа социализмах дунен система а хинна дIаэттача хана денз дунен халкъашта юкъера гIулакхаш дегIадоагIача овлан тIара котало яьннай. Империалистически агрессорашта шоаш хьоча новкъа чакхбоалалургбоаца духьале эттай.

Масала, хьаэцаргья вай укх тIехьарча шерашка хинна событеш. Цу шерашка цхьаццайолча моттигашка локальни (моттигера) тIемаш хьедеш адамаш дуккхаза а дунен тIом хьара тIадигад империалисташа. Англо-франко - израильски интервенташ Египте чухьелхар, Кубана духьал яь американски интервенци, США империалисташ Лаоса халкъа гIулакхашта юкъелелхар, империалистий кхыдола агрессивни гIулакхаш кхыча хьала тIа хиннадаларе, дунен тIом Іаболабалара дизза дола бахьанаш а хинна дIаайтта хургдар. Иштта йола катастрофа ца хулаш йисарах халкъаш эггара хьалха декхарийла да Советски Союз, социалистически лагера дерррига мехкаш низ кхоачаш хилара, берригъюкъара машар лорабе а чIоагIбе а цар кIаьд ца луш лоаттабеча къовсама. Къаьстта Советски Союзо шоаш леладераш могийтаргдоацилга империалисташка хьадда дIахайтар бахьан долаш, дунен тIа ялача хIамашта юкъе цо чIоагIа дакъа лацарах керттерча даькъе торо хилар цу локальни тIемай лотаденна кхуврчаш доаде, машар лорабе.

СССР-ен доттагIал долча социалистически кхыча мехкашкен лорзагIа ца йоаккхаш машар беза политика лелаярах, кхыча мехкашка машара низаша тIагIертта къахьегарах ер шу долалуш хобаллал мелбаьбар дунен халкъашта юкъерча гIулакхий кхохкам. США а Малхбузерча кхыча паччахьалкхений а доал ду гIозараш тIа-тIа дукхагIа ца лаьрхIача далац Советски Союз низ кхоачаш хилари цун дунен халкъашта юкъе йола влиянии. Цунна гуччахьа тешал деш да США президент Кеннедии СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущеви Вене вIашагIкхетар.

Халкъаша чIоагIа раьза а хинна тIанйцар Н. С. Хрущев Кеннедеца вIашагIкхетара итогаш. Деррига лаьттара нах гIадболх тайп-тайпара строй йолча паччахьалкхений викалаш переговораш е истола гонахьа хайшача. Машара гIулакх чIоагIлуш хилара белгало ма йий из. Вене ше лаьцача позицеца советски правительства цIаькха а дIахьекхар массане юкъарча машара хьашташ шийна мел деза да, мел чIоагIа тIагIерта цо уж лораду. 15-ча июне радиоп телевиденеи гIолла, ше къамаьл деш нов. Н. С. Хрущева аьлар: «Советски правительства тIехьа тIайоагIача хана а енне а лорзах ца йоалаш лаьттIа чакхйоахаргья халкъашта юкъера машари доттагIали чIоагIдара ленински политика».

Из политика дIахьош Советски Союз къаьстта чIоагIа гIерт Америка вIашагIкхийттача Штаташцара ший гIулакхаш лерттIача новкъа даха. Советски наха дика кхетаду, массане юкъарча машара гIулакха мел боккха лоархIам болаш хургдар дунен тIа эггара йоккхагIа йолча цу шин паччахьалкхен юкъера гIулакхаш лерттIа, дикача лоалахой дараш санна хуларе.

Укх шера 3 июле президентага Кеннедега шоаш яхьийтача телеграмма тIа нов. Хрущевеи Брежневеи яздора: «Историе тIадиллад вай халкъашта, цар правительствашта, цар кулгалхошта машар лорабара, адамий кхоане баьхьан долча бехктокхама доккха дакъа. Из сийлахь-доккха историческн декхар кхоачащдара шинна а оагIорахьара вIаши тешара, дувцар вIаши кхетадара, доттагIлен чIоагIа тIаьш таьхка деза. Советски Союз даим а из кхоачащдара тIа а гIийртай, хIанз тIагIерташ а я» яхаш.

ХЬАННА ГОАМА ДА МАШАРА ГIУЛАКХ

Советски наха чIоагIа новкъа а долаш, США-н кхыча «атлантически» паччахьалкхений доал деча гIозараша цу дешай хьакъехьа лаьцар хьадда кхыйола позиция я. Вашингтонеи цун союзникийн политикана дIахо а керттера влияни лоаттаю шайтIа ладаьвз санна, машарах кхерача монополистически капитала гIозараша.

Военно-промышленни концернай даьшта сихдаь герз хьадар, керда тIема кийчо яр цIаккха ца хиннача тайпарча тIема заказий хьаст ба, тIаккха цIаккха ца хеззача тайпара дукха хIама тIайоагIаш хиларах бола тешам а ба. Алхха цхьан 1960-ча шера сихдаь герз хьадеш хиларо американски монополисташта кхачийтар 23 миллиард доллар дола тIема заказаш. Хьанга кхаьчар уж заказаш? Хьалхарча аргIанна уж кхаьчар эггара а низ болашагIеи эггара а яьккхагIеи йолча монополешка: «Дженерал дайнэмиксага» (цо ю «Атлас» яха а кхыйола а баллистически ракеташ, хIаьта ништта хин кIала лела атомни кемаш, кхыдола тайпа герз а), «Дженерал электрикага» (керттерча даькъе атомнии водороднии зарядаш йолча ракетай боевикаш арахецара специализаци еш я из), «Локхид эркрэфтага» (къаьстта цу компане хьаеш я «У-2» яха самолеташ, цу морча цхьан самолета тIа хайна венавар 1960 шера 1-ча мае Свердловска юхха советски ракето чувайта фецара шпион Пауэрс), царна тара ярашка а.

Американски налогаш телаташта, Іалаьмате дукха ахча дIадодаш, беза мухь хул денгара ди массаза доал дукхагIа сихдаь хьадеча герзах. Кхоачам болаш да ер аьлча а: духхьал «Ника-Аякс» яха ракета хьаеш США дIадода 6 миллиард доллар, хIаьта «Ника-Зевс» яха ракета кийчъеш кхы а дукхагIа дода — 12 миллиард доллар. Налогаш телаташ бовхаш доккхача хIамах мала вах гуш да духхьал укхох а: дунен шоллагIа тIом хилалехьа 3,3 миллиард доллар мара шера пайда ца боагIаш хиннача монополешка 1959 шера а 48 миллиард долларга кхоачаш, лаккхлуш пайда бера. Хьан чотах хулаш да уж тайпа пайдаш? Цу хаттара жоп луш я е цифра: американски къахьегамхошкара йоахача налогех 80 процент IIадода хиннача тIемаех дар дIалуши хургдолча тIемашта кийчо еши.

Халкъаша чIоагIа къахьегаш хьадаь рузкъаш мамотта дукхагIа нах хIалак бергболаш дола герз хьадеча дIадохийташ доаду. Эггара мискагIа даьча лоархIамех а тIемои дунен еррига паччахьалкхенаша тIема еча кийчонашен 40 шера, 1914 шера денз 1954 шерага кхаччалца, вешта аьлча цхьан тIехьен вахара хана чухь, дIакхаьллар 2,5 триллион доллараг кIезигагIа доаца рузкъа. Унзарча тайпара сихдаь герз хьаделга хьалхьедаьр а хIанз хьалхьедер а Америка вIашагIкхийттача Штатий доал ду гIозараш да. Цхьаболча американски экономисташа даьча лоархIамех, США правительствас хIара сахьата тIема расходашка дIадохийт 4 миллион доллар!

Цу хьакъехьа уж санна цифраш йийцар иштта укх шера апрель бетта Чикаго хиннача «Машара, балха, паргIатонна тIехьа» яхача профсоюзни конференце а. Цига йоахар, США-с юккъера лаьрхIача тIема гIулакхашка дIадохийт национални валови продуктах 10 процент, хIамаш хьаеш йолча промышленности национални доходах 20 процент. Юкъарло йоацаш военни производстве болх беш ба США-арча берригача болхлоех 11 процент болхлой. Военни производствах шоай балха тIера боах США берригача Іилмахоехи инженерехи кхоалагIа даькъа лоаца нах. ТIема хьакъехьа тохкамаш дарга дIадода американски берригача Іилма-тохкама балхий 46 процент. Массехк шу хьалхагIа США правительственни органашка 200 инарал мара вадар, хIаьта хIанз 1300 саг ва.

Герз хьадеш бола фабриканташ геттара чIоагIа бIаьхийбеш йола, Іалаьмате йоккха тIема аппарат а йилла американски империализмо ладувгIа а тигаг из кIезигIъярах дувцачунга. Цул совгIа из гIерт хIама хIалакдеш йола машин кхы а йоккхагIа хилийта. ХIанз укх деношка американски конгрессе йийца йистейоалаш латт 1-ча июле денз доладеннача финансови шера йола США оборона министерства бюджет. Деррига не а уйла йийча, из бюджет хургья 43 миллиард доллар, иштта а Іалаьмате йоккха йола укх шерара тIема бюджет 2,5 миллиард доллар лакхъертьа цо.

Цу тайпара вIашагIкхийттача Штатий монополистически капитала даьша еррига шоай уйла тIаяхийтай сихха герз хьаделга лакхдара. Цхьабакъда, Вашингтоне машарах герз Іодилларах тIехьа халкъий бола лоIам ца лаьрхIача балац. Герз Іодиллара духьал да тхо гуччахьа ала ца а бухьаш. Вашингтонерча администраце викалаша укх тайпара бола никъ хержаб шоашта: переговораш яра духхьал лухьала ца хила а цу ханна чуьль герз Іодилларах йолча СССР-ен кхыча мехкийн хьаддача цхьаккха а предложенешта раьза ца хила а. Наха оалаш долчча тайпара аьлча, зурма йIаьхьяьй цар. Из бахьан долаш герз Іодиллара дош — деррига мехкашкалча халкъашта эггара чIоагIагIа дагадоалла дош — къоаста ца луш латт. Сихдаь герз хьаделга хьалхьедерий ахь довр мел лакхденнад аьлча, уж гIерт иштта эттача хьалах бола бехктокхам Советски Союза тIабахийта, герз Іодиллара дунен халкъий тIахьожам оттабара духьале ер из я, яхаш нах тешабе а гIерт уж. ХIаьта деррига дуненна а ховш да, нагахьа санна малхбузера паччахьалкхенаш массане а деррига герз Іодиллара раьза дуле, барта йоагIе, моллагIа а цар оттайойя а, цар оттаяь тIахьожама система СССР хьаэца кийчча я, аьнна Советски правительства дуккхаза а дIахкайкадаь хилар. ГIулакх-м ма латтий США-н цун партнераши е герз Іодилла а е тIахьожам оттабе а раьза ца хиларах.

В. КОРИОНОВ.

(ДIахододар хургда).

СЕРДАЛО

4-гIа сагI, 23 июль. 1961 шу.

Тахан кинотеатрашка

Йоккха зал — «Казакаш».
Долалу: 8, 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — «Казакаш».
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4:30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗIамига зал № 2 — берий сеанс «Сампо».
Долалу: 9, 11.

«Хьалхара шу» — Долалу: 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 3 — берий сеанс «Цхьан лардагIа».
Долалу: 9.30, 11.30.

«Итт гIа малхбоаленгахьа». Долалу: 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

«Главнефтемонтажа» № 7 йолча треста Грозненски СМУ-на городе балхаш де сихха эшаш ба 2—3—4 разрядах бола слесараш.

Алапи баьча балхага хьежжа хургда. Балха дIа а юха цIа а СМУ транспортаца кхувларгба.

Ха ловш дола хIама укх адресах ховргда: Грозный, почтови яьшка № 104, цига дIаваха йиш я № 3 йолча трамвайца, остановка «Береговая», телефон 2-05-29.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15, Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара—2-45-48, партийни вахареи, экономикан, письмойи отделий—2-25-72; корректорске—2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул, Сталина, 15, Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ02110. Заказ № 4136